
This is the **published version** of the article:

Vilà Garcia, Marta; Sanz, Jesús. Acompanyar l'escriptura. Anàlisi del biaix entre la consigna i la creativitat de les respostes de l'alumnat en el marc d'un taller de rondalles de 1r d'ESO. 2019. 52 p.

This version is available at <https://ddd.uab.cat/record/211383>

under the terms of the license

Acompanyar l'escriptura

Anàlisi del biaix entre la consigna
i la creativitat de les respostes de l'alumnat
en el marc d'un taller de rondalles de 1r d'ESO

Marta Vilà

Tutor: Jesús Sanz

Màster de formació de professorat
Especialitat de Llengua i Literatura Catalana i Castellana

Universitat Autònoma de Barcelona (UAB)

Lliurament: 6 de juny de 2019
Defensa: 17 de juny de 2019

Índex

Introducció	2
Marc conceptual	3
Context de l'experimentació	6
Objectius de la recerca	9
Metodologia	10
Anàlisi de dades	12
Conclusions i propostes de millora	29
Referències bibliogràfiques	32
Annexos	34
Annex 1. Materials didàctics	34
Text model	34
Guia de lectura	37
Consigna d'escriptura	38
Fitxa de planificació	39
Pauta d'orientació / revisió	41
Coavaluació entre iguals	42
Annex 2. Dubtes sobre els finals dels contes meravellosos	44
Annex 3. Esborranys dels contes	44

INTRODUCCIÓ

Davant de la proposta d'haver de fer una seqüència didàctica sobre els gèneres narratius de la literatura popular, vaig preguntar-me com podia compartir amb alumnes de 1r d'ESO el sentit que pot tenir parlar de contes de fades i llegendes. M'agrada molt com ho explica Michèle Petit al primer capítol de *Leer el mundo* (2013), els títols del qual són reveladors: "Te presento el mundo", "Lanzar sobre el cielo, el mar, la ciudad, una red de palabras y de historias", "Inscribirse en la serie de generaciones". En una bonica imatge, Petit ens recorda com totes les societats van llançar cap a la nit estrellada una xarxa de paraules i de cosmogonies de les quals ens apropiem des de la infància. Quan mirem al nostre voltant ens vinculem amb tots aquells que han contemplat el nostre món al llarg dels segles. Un primer objectiu de la SD pretenia, doncs, celebrar aquesta mirada poètica cap al món compartint contes i llegendes que els estudiants coneguessin i explicant-ne de nous perquè l'alumnat prengués consciència que la literatura no és una cosa aliena, sinó que s'hi sentís implicat.

Una altra idea, per mi cabdal, que s'hi relaciona és aquella que fa referència a l'originalitat; el cineasta Jim Jarmusch deia allò que "Nothing is original. Steal from anywhere that resonates with inspiration or fuels your imagination"¹, prenent nota d'un director com Godard que havia dit que no importa d'on es treuen les idees, l'important és què es fa amb elles. Així doncs, després de posar de relleu l'imaginari que desplega la literatura popular com a font d'inspiració, la SD prenia la forma d'un taller literari per traçar un cercle entre llegir, parlar i escriure.

La forma de fer-ho ve també inspirada en un dels principis que apunta un alumne a *Carta a una maestra*: "enseñando aprendía muchas cosas. Por ejemplo, he aprendido que el problema de los demás es igual al mío. Salir de él todos juntos es la política. Salir solo, la avaricia". Em sembla que aquest aprenentatge connecta molt bé amb les finalitats del treball cooperatiu.

Seguint a Margallo (2013), l'escriptura literària havia de servir "tant per experimentar els aspectes lúdics del llenguatge com per adquirir capacitats interpretatives" i, sobretot, havia de ser una experiència gratificant que situés la possibilitat de compartir la lectura i escriptura de contes escrits pels mateixos companys en una situació viva i real. Tanmateix, a l'hora d'aterrar aquests objectius i crear un dispositiu didàctic que contribuís a la formació del lector literari vaig tenir molts dubtes sobre quin enfocament donar a la consigna d'escriptura i com acompanyar-ne el procés.

¹ "Nothing is original. Steal from anywhere that resonates with inspiration or fuels your imagination. Devour old films, new films, music, books, paintings, photographs, poems, dreams, random conversations, architecture, bridges, street signs, trees, clouds, bodies of water, light and shadows. Select only things to steal from that speak directly to your soul. If you do this, your work (and theft) will be authentic. Authenticity is invaluable; originality is non-existent. And don't bother concealing your thievery - celebrate it if you feel like it. In any case, always remember what Jean-Luc Godard said: "It's not where you take things from - it's where you take them to." Recuperat de: <https://www.goodreads.com/quotes/131591-nothing-is-original-steal-from-anywhere-that-resonates-with-inspiration>

Les pàgines que venen a continuació intenten ser una reflexió sobre l'acompanyament que vaig fer per valorar si la decisió presa de plantejar una activitat d'escriptura a partir de l'aplicació d'unes convencions de gènere i estructura ha estat una gàbia que ha asfixiat la motivació i creativitat dels alumnes. En els darrers esborranys dels contes vaig trobar-me que cada equip havia respost d'una forma totalment inesperada a la consigna. Així doncs, pretenc rastrejar la seqüència didàctica des de la dimensió de la pràctica dels alumnes per esbrinar si els materials que vaig dissenyar auguraven aquest resultat. En primer lloc, presento una anàlisi comparativa dels diversos suports i pautes oferts per avaluar-ne la coherència i les mancances. Després, estudio els esborranys per analitzar quines han estat les estratègies creatives que han adoptat els alumnes per respondre a la consigna que els vaig donar.

La finalitat d'aquest treball basat en la recerca - acció és orientar la mirada cap a l'experiència viscuda perquè els dubtes i els desencerts puguin dialogar amb les propostes teòriques i l'anàlisi detinguda, i així ser capaç de fer esmenes i propostes que m'ajudin a millorar.

MARC CONCEPTUAL

Delia Lerner (2001) ens convida a reflexionar sobre la necessitat de fer de l'escola una comunitat d'escriptors en la qual els alumnes produeixin textos propis per donar a conèixer les seves idees, però també per compartir amb els altres companys una bella frase o un bon escrit, una història d'intriga o un text que faci riure... En definitiva proposa que l'escola sigui un espai on la lectura i l'escriptura siguin pràctiques vives. En aquest sentit Anna Camps (2003) promou els projectes d'escriptura a través de la creació de seqüències didàctiques atès que generen bones condicions per afavorir l'aprenentatge dels processos de composició escrita. Així doncs, oferir una finalitat en connexió amb els interessos de l'alumnat millora la seva atenció; experimentar el sentit real de la comunicació escrita facilita una pauta d'actuació per a la planificació, textualització i revisió; l'organització cooperativa de l'escriptura potencia la parla exploratòria (Mercer, 2001 citat a Fontich, 2011) i possibilita l'avaluació formativa entre altres avantatges.

Björk i Blomstand (1994) destaquen quatre corrents quant a la didàctica de l'escriptura: l'*expressiva* que considera l'escriptura com un mitjà per al desenvolupament personal de l'alumne, reivindica *la veu personal* i denuncia que els docents sovint simplifiquen els processos d'escriptura; la *cognitiva* que, amb Flower i Hayes al capdavant, s'interessa per les actituds cerebrals durant el procés d'escriptura, que es descriu com a dinàmic i recursiu. El seu model d'escriptura es defineix en tres parts (la memòria de l'escriptor a llarg termini –que és interessant pel que té a veure amb l'assimilació dels gèneres textuais i les estratègies d'escriptura–, la situació discursiva i els processos –planificació, traducció, revisió i monitor²–. En tercer lloc, hi ha la corrent *neorretòrica* que estudia l'escriptura com a comunicació entre persones i posa èmfasi a

² Fa referència a com s'avança en l'escriptura: hi ha qui prefereix escriure des del principi molt curosament i, en canvi, d'altres opten per planificar tot el text abans de començar a escriure.

l'audiència, la finalitat, l'estructuració del text i les convencions del gènere. S'anomena retòrica moderna perquè si bé també es basa en el procés, com la retòrica clàssica, considera que el coneixement es construeix a través del llenguatge, és a dir, el llenguatge no és, doncs, un reflex del pensament. Finalment, la quarta corrent és la *sociocultural* que parteix de la idea vigotskiana que el llenguatge i el pensament estan formats per la interacció amb l'entorn. Se subratlla que els gèneres són un producte de certes convencions i venen determinats per factors socioculturals.

Com a síntesi d'aquestes corrents proposen el model següent: en primer lloc, una fase de preescriptura amb tota mena de treballs preparatoris (lectura, debats, pluja d'idees, planificació, etc.); en segon lloc, l'escriptura del primer esborrany; a continuació la crítica per part dels companys i revisió del text; després vindrien els comentaris del docent sobre el segon esborrany i anirien seguits d'una segona revisió. Finalment, tindria lloc l'avaluació, l'edició de la composició i l'escriptura del diari particular de l'alumne per reflexionar sobre el procés d'aprenentatge. Aquest model és similar a l'itinerari que proposa Felipe Zayas (2011) per organitzar un taller literari a partir del desenvolupament de la SD d'escriptura de Camps i en el qual es planifiquen les situacions del context, les dels continguts amb un treball de lectura, anàlisi i imitació de textos models, i finalment una reflexió i revisió del procés d'escriptura. Es mostren, doncs, les línies per elaborar el dispositiu per ensenyar i aprendre a apreciar els recursos literaris i les convencions d'un gènere.

El gir copernicà que esmenta Zayas recull la idea de la innovació didàctica: per ensenyar a compondre un text en lloc de mostrar característiques del gènere, com s'estructura, etc. o posar exemples, l'aprenentatge és més significatiu si s'anima i ajuda l'alumnat a identificar els trets principals llegint i manipulant textos que responguin al mateix gènere discursiu.

Quant a la influència de la lectura de models en l'acompanyament d'un procés d'escriptura, Peter Smagorinsky (1992) reconeix que no n'hi ha prou amb els models, sinó que la majoria d'alumnes necessiten una instrucció més directa sobre les estratègies de composició. A la pregunta que em feia (i segueixo fent-me) –com acompanyar els alumnes en aquest procés?– Zayas dona una resposta que m'ha servit de pauta per crear i ordenar els materials d'acompanyament:

Pero, ¿cómo les ayudamos?

En primer lugar, debemos analizar nosotros los textos y seleccionar los rasgos que nos parezcan más relevantes. Y a partir de este análisis, hemos de elaborar algún instrumento que ayude a los alumnos a mirar los textos, a extraer las informaciones que necesitan y a organizarlas. Este instrumento –que puede tener la forma de una ficha de observación servirá más adelante también como ficha de control para la revisión del texto, durante y al final del proceso– (2012, § 7).

Smagorinsky, a més, considera que oferir un model pot ser més beneficiós quan els alumnes tenen coneixements adequats dels continguts i necessiten aprendre a convertir-los en text, atès que el model pot il·lustrar com relacionar els diversos aspectes del coneixement dins d'una estructura coherent. Està parlant de l'escriptura d'un text argumentatiu, tanmateix, per la SD que ens ocupa podríem entendre coneixement no d'un tema, sinó d'un gènere i imaginari. Ana Siro (2008) reforça aquesta idea quan diu que va dissenyar un projecte d'escriptura a partir de

contes tradicionals perquè tenen un prototipus d'estructura canònica i personatges arquetípics de la cultura popular que alliberen a l'alumnat de la càrrega cognitiva a l'hora d'haver d'inventar personatges o arguments.

El disseny d'aquesta SD s'ha basat també en la proposta dels tallers literaris de Víctor Moreno (1994), qui creu que la millor manera de fer lectors és aconseguir que els estudiants escriguin. Seguint aquesta idea, "El libro a partir de los cuentos del folclore" ha estat un referent perquè indueix als alumnes a pensar com van sorgir els contes, com totes les civilitzacions se sustenten sobre mites i llegendes, quina funció tenen i com sobreviuen, preguntes de les quals partia la SD que es presenta. A partir d'aquí, Moreno proposa escriure un conte d'aventures en grups segons les funcions estudiades per Vladimir Propp.

Moreno (2005) també afirma que escriure pot ser una bona estratègia per desenvolupar la capacitat lectora de l'alumnat perquè escriure possibilita prendre consciència sobre certes dimensions lingüístiques i discursives: "...aprender formas más complejas de expresión que se nos escapan o en las que no hemos reparado: la manera de estructurar un texto, (...) la utilización de la voz narrativa, (...) de abrir y cerrar el texto..." (p. 163). A més, quant a l'ús de models per a l'ensenyament i aprenentatge de l'escriptura d'un gènere com el que tractem és inspiradora la seva observació respecte l'oralitat "este oír y escuchar se convierte en auténtico humus sobre el que se asientan las cadencias de la lectura y la escritura" (pag. 163).

D'altra banda, Joaquim Dolz (2003) considera que sovint l'alumnat aprèn a redactar improvisant, en lloc de beneficiar-se d'un ensenyament sistemàtic de l'escriptura de textos llargs. Així doncs, fa una recerca per comprovar fins a quin punt és efectiu treballar el procés d'escriptura a partir de l'esquema, si "l'ensenyament de les unitats de l'estructura narrativa facilita la planificació de l'escriptura de textos narratius" (Gordon i Braun, 1985, p. 86, citat a Dolz, 2003).

Pel que fa a la producció de textos literaris, Teresa Colomer (1991) divideix les tècniques expressives més utilitzades, inspirades en l'obra de Gianni Rodari, en tres grups:

- Tècniques que fan referència a la manipulació de les obres amb la introducció de canvis en l'estructura narrativa, el punt de vista o les coordenades espai - temps.
- Tècniques de producció de textos originals a partir d'associacions lliures, jocs de paraules, etc.
- Tècniques de creació textual a partir de models retòrics diversos com pot ser el descobriment o adopció d'una estructura textual prèviament fixada.

L'activitat³ d'escriptura de la qual parteix la recerca proposa l'assaig d'una estructura textual inspirat en la morfologia del conte de Propp i pretén reflexionar sobre les reserves de Colomer quan expressa els seus dubtes sobre si aquesta proposta aporta alguna gratificació lectora a l'alumnat. Tanmateix, Colomer convida a experimentar-la:

...es precisamente esta vía imitativa o de escritura con reglas la que, a la luz de las nuevas teorías, está ampliando con fuerza su justificación y rentabilidad escolar si se desarrolla a partir de una clara delimitación de

³ Com explica Camps (2003) a partir de la teoria de l'activitat de Leontiev i la visió de Dewey, l'objectiu és fer alguna cosa (escriure un conte meravellós) i aprendre a fer i aprendre coses sobre el que es fa amb l'ajut d'instruments diversos.

objetivos, desde parámetros más controlados y con atención hacia la conservación de una raíz motivadora que no les convierta en una nueva retórica vacía de contenido (pg. 26).

L'altre aspecte clau per reflexionar sobre l'adequació de les activitats de sistematització dels continguts d'ensenyament i aprenentatge per a l'escriptura és el concepte de *bastida* de Wood, Bruner i Ross (1976). Aixecar una bastida efectiva té a veure amb (a) la selecció de la tasca, que ha de ser prou engrescadora perquè suposi un repte i no massa difícil per a l'alumnat; (b) l'anticipació dels errors per part del docent per poder guiar els alumnes; (c) el dinamisme de la bastida per anar adequant-se a les necessitats de l'alumnat (d) els factors emocionals com la frustració o la pèrdua d'interès que el docent ha de controlar encoratjant els alumnes. L'anàlisi dels esborranys de les composicions escrites dels alumnes ens ajudarà, doncs, a comprovar si s'ha fet un acompanyament pertinent i si la zona de desenvolupament pròxim es va situar realment un pas més enllà del coneixement previ dels alumnes.

Pel que fa a la proposta d'escriure en equip durant l'estona de la classe, aquesta respon a l'objectiu de promoure el *parlar per escriure*. Seguint Fontich (2011) i com s'ha dit al principi, la SD pretén fomentar l'acció col·laborativa, atès que entenem l'alumne com "un agent actiu però no solitari, que no aprèn per simple descobriment, sinó a través de la interacció amb altres persones en un context concret, l'aula, amb el qual entra en contacte i que alhora col·labora a crear" (pg.69). En aquest sentit, aprendre a parlar per escriure possibilita la reflexió metacognitiva (Bruner, 1986), però també la capacitat d'argumentació i la cortesia lingüística (Castellà *et al.*, 2007), és a dir, s'aprèn a pensar i a conviure.

CONTEXT DE L'EXPERIMENTACIÓ

La SD *Taller de rondalles i escriptura de contes* es va impartir a 1r A d'ESO de l'escola Virolai de Barcelona. Un centre concertat amb un alumnat força homogeni de perfil socioeconòmic alt i una actitud adherida cap a l'escola: el grau de complexitat a l'aula, amb trenta alumnes de nivells diversos, és baix i en general tenen una actitud atenta i participativa. La llengua materna de l'alumnat majoritàriament és el català, llengua vehicular també a l'escola. L'ús de l'ordinador personal és obligatori i a les classes de llengua i literatura catalana se segueix un llibre de text digital.

La temàtica de la SD ve marcada per l'encàrrec de treballar la literatura popular, concretament segons el llibre de text: «el conte no literari, la rondalla, la llegenda, la faula i els folkloristes». Atès que es disposava només de sis sessions per desenvolupar la SD, les dues primeres es van destinar a posar en comú aspectes de la literatura popular més genèrics, apel·lant als coneixements previs de l'alumnat per fer-lo reflexionar sobre el valor cultural i literari dels gèneres narratius de la literatura tradicional i l'imaginari col·lectiu que movilitza aquesta literatura. Les quatre sessions següents es van focalitzar en el procés d'escriptura d'un conte per poder

aprofundir en el procés de planificació i revisió d'un text que els agradés. El *motiu per escriure*⁴ que es va proposar a l'alumnat va ser compartir els contes que escrivissin col·laborativament a través d'un blog amb l'altra classe de primer on es feia una SD similar. La finalitat de la SD responia, per una banda, a la voluntat d'oferir als alumnes una experiència significativa relacionada amb la literatura i el contacte amb els llibres, atès que es va percebre una mancança en el projecte educatiu del centre⁵, molt més orientat a l'utilitarisme dels idiomes. I per l'altra, aquesta SD també permetia la integració de les quatre habilitats lingüístiques: parlar, escoltar, llegir i escriure (Camps i Vilà, 2003).

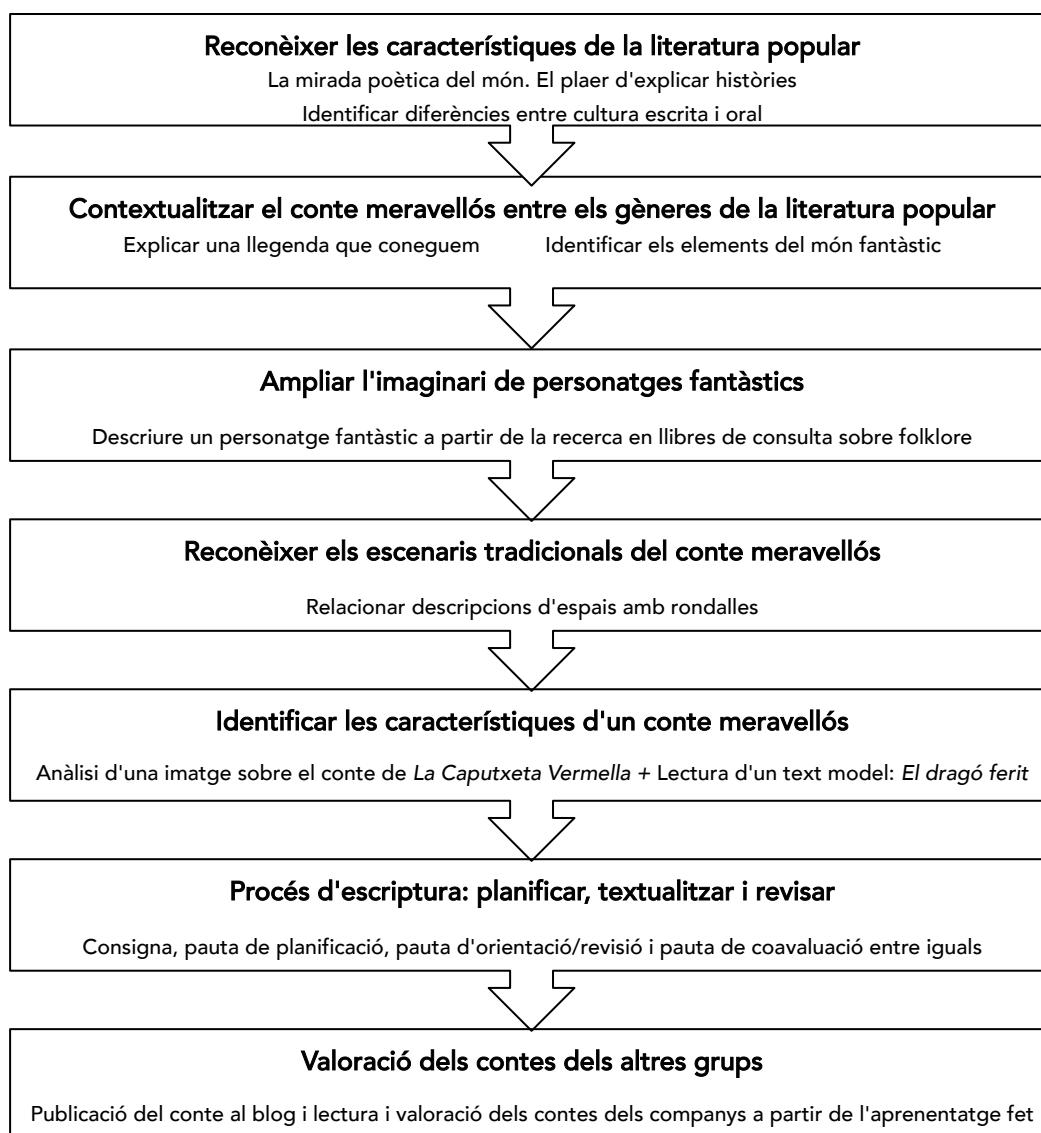
La SD sorgia, a més, com a proposta d'una metodologia alternativa, amb l'objectiu de construir coneixement entre iguals vinculant-lo a la vida dels alumnes, que revertís els exercicis descontextualitzats i individuals que s'acostumen a fer en aquesta assignatura. Finalment, durant les sessions també es va voler aprofitar l'ocasió de familiaritzar els estudiants amb el circuit social del llibre (Margallo, 2012); animant-los a fer-se el carnet de la biblioteca pública del seu barri (per agafar els llibres amb els quals s'havia treballat a classe) o a participar en els esdeveniments literaris que tenien lloc durant el cap de setmana, entre d'altres.

Pel que fa al treball en grup, es va triar aquesta metodologia cooperativa d'ensenyament i aprenentatge, no només com a revulsiu a les redaccions en solitari que es fan a casa i a la relació frustrant i poc efectiva entre mestre i alumne de la qual parla Cassany (1993) a l'hora de corregir un text; sinó per afavorir el diàleg entre els components del grup d'estudiants que escriuen en col·laboració, afavorint així l'aprenentatge en el procés mateix de producció textual (Camps, 2017). En aquest sentit, les TAC són unes bones aliades ja que els processadors de textos en línia faciliten la interacció entre els alumnes, per una banda, durant el procés de textualització i revisió i, per l'altra, els docents poden fer-ne un bon seguiment.

Quant a l'itinerari d'aprenentatge es va dissenyar el desenvolupament següent:

⁴ Per Anna Camps i Montserrat Vilà (2003, p. 48): «[la motivació] és considerada el motor de l'activitat i és intrínseca a la funcionalitat de la tasca, la qual dona sentit a totes les accions i operacions implicades». «La motivació està estretament relacionada amb les actituds lingüístiques».

⁵ Per exemple, el centre compta amb una biblioteca escolar, on hi ha pocs llibres de consulta ni diccionari i només hi ha quatre prestatgeries d'Ikea de diverses mides amb contes i novel·les de LIJ per a un centre amb més de 700 alumnes. Els horaris d'obertura són extremadament limitats i no hi ha un servei de préstec establert. Puntualment s'hi fan activitats lúdiques d'animació a la lectura.

Cal dir que la fase destinada a la descripció dels espais tradicionals del conte meravellós i la valoració dels contes dels altres grups a partir de la lectura del blog no es van dur a terme per falta de temps. D'altra banda, tampoc vam arribar a la versió definitiva de les composicions escrites, sinó que vam haver-nos d'aturar en l'últim esborrany.

Un cop presentat l'itinerari d'aprenentatge, la recerca que segueix té com a sentit reflexionar sobre si els dispositius didàctics per acompanyar el procés d'escriptura que es va oferir a l'alumnat va contribuir eficaçment a l'assoliment d'un dels objectius específics d'aprenentatge de la SD: aplicar les convencions d'un gènere per escriure un conte meravellós.

OBJECTIUS DE LA RECERCA

L'objectiu principal de la recerca és analitzar com hem acompanyat el procés d'escriptura dels alumnes i comprovar si els materials que s'han dissenyat (exercicis, lectura de text-model i pautes d'orientació i revisió) han estat eficaços per tal d'ajudar els alumnes a crear una composició escrita inscrita en un determinat gènere. És a dir, de quina manera els textos reflexen la bastida que s'ha intentat articular per afavorir uns determinats aprenentatges. Conseqüentment, hauríem de definir, en primer lloc, quins eren aquests objectius d'aprenentatge i, en segon lloc, quins han estat els indicadors per valorar la qualitat de les composicions.

Com apunta Lerner (2001) sovint es prioritza el contingut més fàcil d'avaluar, en lloc del contingut d'ensenyament més important. Haig de reconèixer que a mi, per desconexió del nivell de primer d'ESO, m'aclaparava haver d'avaluar la interpretació conjunta d'un text o el procés de composició escrita, ja que dubtava de tenir criteris objectius per ajudar els alumnes a *reparar l'escriptura* (Cassany, 1993). Així doncs, vaig optar per donar una consigna tancada a partir de la qual els alumnes havien de crear la seva composició escrita: a més d'haver d'adaptar-se a les convencions del gènere dels contes meravellosos, l'argument havia de tenir una estructura narrativa determinada. De manera que el principal objectiu d'aprenentatge era aplicar les convencions d'un gènere a la realització d'una composició escrita i la valoració del text venia donada per un seguit d'indicadors que mesuraven si s'havia seguit la pauta marcada.

Òbviament (tot i que per mi en aquell moment va ser una sorpresa), la força creativa dels alumnes va desbordar els límits que jo havia marcat i vam trobar-nos amb esborranys que responien de maneres molt diverses a la consigna que havia donat i interpretaven la pauta d'orientació amb una singularitat lloable. Així doncs, el segon motor de recerca serà analitzar quins aspectes de les pautes donades no van seguir els alumnes. S'intentarà comprovar fins a quin punt alguns ítems no han estat entesos o han estat superats pels alumnes i de quina manera els han subvertit. Aquesta anàlisi ens permetrà avaluar si la zona de desenvolupament pròxim estava ben calibrada o l'ensenyament - aprenentatge que es proposava no suposava cap repte per als alumnes.

D'aquesta manera l'objectiu de recerca és determinar el grau d'incidència que el desenvolupament de la seqüència didàctica ha tingut en el resultat de les composicions escrites. En resum, les dues preguntes que s'intentaran respondre amb l'anàlisi de dades són:

- 1. El dispositiu dissenyat per acompanyar el procés d'escriptura ha estat efectiu?**
- 2. Quines han estat les respostes dels alumnes a la consigna?**
 - 2.1 Quines escletxes han obert per canalitzar la creativitat i les seves inquietuds?**

Disseny de la recerca

SD	Focus	Preguntes	Instruments
<i>Taller de rondalles i escriptura de contes</i> Activitat d'escriptura d'un conte meravellós	De quins elements s'han apropiat els alumnes després de la posada en comú i lectura crítica dels models.	El dispositiu dissenyat per acompanyar el procés d'escriptura ha estat efectiu?	Text model Guia de lectura Consigna Planificació Pauta d'orientació Pauta de coavaluació entre iguals Esborrans ⁶
		<i>Quines han estat les respostes dels alumnes a la consigna?</i>	Esborrans
		<i>Quines escletxes han obert per canalitzar la creativitat i les seves inquietuds?</i>	

METODOLOGIA

Evidències

Per tal d'obtenir les dades que ens permetin respondre a les preguntes de la investigació es faran servir principalment els esborrans dels alumnes⁷. Les composicions escrites que seran objecte d'estudi són set. Per anomenar-les, s'usarà indistintament composicions, textos, esborrans o contes, en qualsevol cas no podem parlar de textos finals o producte final atès que no vam arribar a la fase final de revisió definitiva i edició del text. Els contes⁸ analitzats són:

1. *Aire Negre*
2. *Calvillers, Wigerms i Dessorbis*
3. *El conte del nen i l'ou de drac*
4. *El mexicornio i l'aventura del Freddy*
5. *El trident màgic* (esborrany acabat per tres alumnes)
6. *La tribu de Fafius i els seus ajudants, els Mapachis*
7. *Màgia intergalàctica* (grup amb cinc persones)

⁶ No podem anomenar-los producte final perquè ens va faltar temps perquè tots els grups poguessin fer l'última revisió.

⁷ Per dur a terme la SD es van haver de respectar els grups de taula tot i haver plantejat la voluntat que els equips d'escriptura fossin heterogenis. Així doncs, a la classe hi havia vuit taules, set d'elles amb quatre alumnes i una taula amb dos alumnes. A part, els estudiants poden entrar i sortir de l'aula per assistir a tutories de manera que no sempre hi eren els quatre membres d'un equip. Al grup format per dos alumnes els vaig deixar triar si preferien escriure sols o juntar-se cada un amb un altre equip i van decidir separar-se. De manera que van quedar set equips, dos dels quals tenien cinc membres. Finalment, durant el procés d'escriptura un d'aquests equips es va escindir, ja que no es posaven d'acord amb el caire que estava agafant el conte que escriven. Era un equip format per tres noies i dos nois. Els dos nois van començar un conte nou, que es troba en una estadi molt inicial, fet pel qual no ha estat inclòs en aquesta recerca.

⁸ Els contes es poden consultar en els annexos i al blog: <https://tallerderondalles.home.blog/contes-escrits-per-nosaltres/>

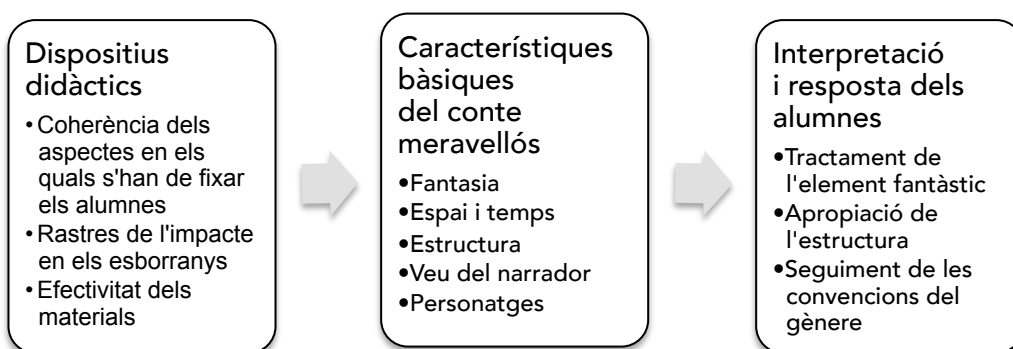
Per avaluar si els dispositius didàctics que es van dissenyar han acompanyat pertinentment el procés d'escriptura es tindran en compte els documents següents (vegeu annex 1):

- Text model⁹
- Guia de lectura
- Consigna d'escriptura (recepta per escriure un conte meravellós)
- Planificació
- Pauta d'orientació i revisió
- Pauta de coavaluació entre iguals

A més, en alguns casos pot ser rellevant comptar amb el registre de les interaccions entre els alumnes o amb el docent; en aquest sentit s'incorporarà puntualment a l'anàlisi material com correus electrònics dels alumnes o les observacions apuntades en el diari de camp. Pel que fa a l'anàlisi dels esborranys en alguns moments determinats també caldrà fer referència a activitats prèvies com la recerca de personatges fantàstics (fitxa de personatges), l'anàlisi d'una imatge del conte de *La caputxeta vermella* o la recerca de fórmules d'inici i final en antologies de rondalles.

Procés d'anàlisi

En primer lloc es compararan els dispositius didàctics a partir dels elements en els quals s'havien de fixar els alumnes per comprovar si s'ha acompanyat el procés d'escriptura d'una manera coherent. A partir d'aquí s'analitzarà quines han estat les característiques bàsiques dels contes meravellosos que s'han volgut remarcar i amb quins instruments s'ha fet. Finalment es comprovarà com els alumnes han incorporat aquests elements a les seves composicions escrites i com han interpretat les pautes que se'ls havia donat. I per tant, en consonància amb la tercera pregunta, quin ha estat el marge de creativitat dels alumnes a partir dels recursos oferts durant l'acompanyament.

⁹ Ens referirem com a text model al conte clàssic que vam llegir a l'aula, si bé en aquesta SD s'han emprat altres models com antologies de rondalles per llegir finals i principis de rondalles o llegendes explicades a classe (*La serp de l'arc iris* per part meua i *El molinet màgic* per part d'un alumne) i, sobretot, s'ha promogut que emergissin els coneixements previs de l'alumnat sobre contes meravellosos.

ANÀLISI DE DADES

Com s'ha dit anteriorment, cada grup havia d'escriure un conte meravellós articulat a partir d'una estructura i uns elements determinats. Per fer-ho, comptaven amb les pautes següents:

1. Una recepta per escriure contes meravellosos que havíem comentat a classe: s'havia demanat als alumnes exemples de cada ítem per promoure el reconeixement de patrons. Aquesta recepta funcionava com a consigna.
2. Un esquema de planificació.
3. Una pauta d'orientació (i revisió) amb els aspectes –tant estructurals com formals– que havien de tenir en compte per escriure el conte.

A més a més, els alumnes podien consultar en el blog les activitats prèvies que havíem fet (fitxes de personatges, fórmules d'inici i final) o seguir la guia de lectura del conte que havíem analitzat com a model i que corresponia a la pauta d'orientació.

Quadre comparatiu amb els aspectes que es treballaven durant tot el procés:

En quins aspectes s'han de fixar els alumnes?	Característiques del text model	Guia de lectura	Recepta	Esquema de planificació	Pauta d'orientació / revisió	Pauta coavaluació entre iguals
Qui serà el lector del conte?	-	-	-	✓	-	-
Títol	✓	✓ Expectatives + intertextualitat	-	✓	✓	✓ Es pregunta per l'adequació del títol

ESTRUCTURA

Estructura: introducció/nus/desenllaç	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Situació inicial	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Desencadenant de l'acció	✓	-	✓	✓	✓	✓
Conflicte	✓	-	✓	✓	-	✓
Objectiu	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Superació de proves o obstacles	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Situació final diferent de la inicial	✓	✓	✓	✓	✓	✓
FANTASIA	✓	✓	✓	✓	✓	-

PERSONATGES

Protagonista	✓	✓	✓	✓	✓	✓ La pregunta fa referència a com s'ha presentat el protagonista
Antagonista	✓	-	✓	✓	✓	✓
Personatge auxiliar	✓	✓	✓	✓	✓	✓

ESCENARIS	✓	✓	✓	✓ No s'especifica que hagi de ser un espai convencional	-	-
-----------	---	---	---	--	---	---

TEMPS						
Temps històric o extern:	✓	✓	✓	✓	✓	-
Ordre cronològic	✓	-	-	-	✓	✓
Connectors temporals que fan avançar la història	✓	✓	-	-	✓	✓
Temps verbal	✓	✓	-	-	✓	✓

RECURSOS ESTILÍSTICS

Fórmula d'inici	✓	✓	-	-	✓	✓
Fórmula final	✓	✓	-	-	✓	✓
Narrador	✓	-	-	-	✓	✓
Diàlegs	✓	✓	-	-	-	-
Traces d'oralitat com onomatopeies, frases fetes, rodolins, etc.	✓	✓	-	-	-	-

INTERPRETACIÓ I VALORACIÓ

Valors que transmet el conte. Tema.		✓	-	-	-	-
Aspectes positius del conte a destacar		-	-	-	-	✓

Ortografia	-	-	-	-	✓ Es pregunta si s'ha revisat.	✓ Es pregunta si es considera que s'ha revisat.
Puntuació	✓	✓	-	-	✓ Es pregunta si s'ha revisat la puntuació dels diàlegs.	✓ Es pregunta si es considera que s'ha revisat.

La primera impressió que produeix aquest quadre és la gran quantitat d'aspectes que demanava als alumnes que tinguessin en compte... Concretament:

Pauta	Ítems a revisar
Guia de lectura	20
Recepta - consigna	13
Planificació	15
Pauta d'orientació/revisió	20
Pauta de coavaluació entre iguals	20

L'anàlisi i la reflexió del material que vaig dissenyar i la feina dels alumnes m'han fet adonar que fa uns mesos no estava preparada per assimilar els consells que se'm donaven, sinó que ha calgut tenir l'experiència de les pràctiques per entendre les conclusions de la recerca de Smagorinsky (1992): "los modelos resultan particularmente ineficientes cuando se usan para destacar demasiadas características" (p. 202). Els esborranys dels contes i la forma com han omplert les pautes de revisió corroboren que hagués estat molt més profitós focalitzar-nos en uns pocs aspectes ben triats com aconsella Colomer, i així no perdre l'oportunitat d'aprofundir en l'educació literària des d'un tempo més relaxat, i no amb un llistat inacabable.

Els aspectes constants sobre els quals es demana l'atenció de l'alumnat són bàsicament els que fan referència als personatges i a l'estructura narrativa (tot i que cal dir que en algunes

pautes l'acció que desencadena la narració i el conflicte no es faci explícit). En canvi, qüestions més relatives a l'estil, que millorarien la textura del llenguatge (Colomer, 2002), com són les traces d'oralitat i altres recursos lingüístics característics de la literatura popular només s'han tingut en compte a la guia de lectura i no s'han valorat a les pautes que s'han ofert al llarg del procés. Tot i així, en alguns esborranys s'hi pot veure el rastre espontani del text model amb l'ús d'onomatopeies (a dos contes) i l'expressió temporal "camina que caminaràs", també a dos contes.

Cal apuntar com aquest quadre comparatiu delata que dos dels aspectes més significatius per implicar-se emocionalment en la lectura i escriptura, no tenen la rellevància que els correspondria a les pautes. Són la interpretació del text i la valoració de la lectura. Segons Cairney (1990) per tal que els alumnes es converteixin en lectors actius d'un text, en lloc de receptors passius, és necessari que aconseguixin vincular les seves experiències i coneixements previs amb les idees que l'autor vol transmetre.

L'únic espai en tots els materials de la SD que s'ofereix als alumnes per comentar lliurement allò que vulguin dels contes és a la coavaluació entre iguals. És cert que s'havia planificat una fase final en la qual s'havien de fer comentaris en el blog sobre els contes dels companys, però potser hagués estat més coherent construir l'itinerari d'aprenentatge partint d'aquest enfocament. És a dir, arrel de la imatge sobre *La Caputxeta vermella* i la lectura del text model potser hagués estat més suggeridor haver donat més espai als alumnes perquè expressessin què els atrapava o interessava dels contes i per quins motius, o tot el contrari: què els feia distanciar-se'n. Potser aquesta reflexió els hagués ajudat a ser conscients de les decisions que prenen a l'hora d'escriure el conte propi. A més, a mi m'hagués servit per veure el desequilibri entre el que necessitaven (o els motivava) i el que els estava oferint.

En aquest mateix sentit, cal observar que la reflexió sobre l'adequació al destinatari del text només es demana a la planificació. Aquesta reflexió hauria estat interessant fer-la amb el grup classe després de la lectura del text model per discutir si el conte meravellós és un gènere destinat només a un públic infantil o quins elements conté perquè també agradi als adults. Aquest debat hagués estat útil per veure si consideraven la tasca massa infantil i això els desmotivava. A més, m'hagués ajudat a reaccionar posant en comú estratègies per escriure un conte des d'una mirada que consideressin més madura (recrear una atmosfera, escriure amb diverses capes de lectura, canviar el punt de vista, etc.).

Finalment, el darrer aspecte que vull destacar d'aquest quadre és el tractament del temps, que té un seguiment desigual a les pautes que han de guiar la composició escrita dels alumnes. Pel que fa a l'ordre cronològic de la narració és una característica que es demana als estudiants que tinguin en compte a l'hora d'escriure el seu conte però durant el procés d'anàlisi no l'havíem tractada. En relació amb els temps verbals, sí que hi ha un seguiment durant tot l'acompanyament. Tot i que a la guia de lectura no queden recollits els noms de les formes verbals, a classe sí que

en vam parlar i vam explicar com ens ajudaven a situar la narració o a marcar l'acció. Més endavant analitzarem amb més deteniment les implicacions que això ha tingut.

Característiques bàsiques del gènere

A continuació analitzarem com s'ha acompanyat la comprensió de les característiques del gènere i quina resposta han donat els alumnes.

La fantasia

En el quadre comparatiu dels suports didàctics per guiar el procés d'escriptura (el quadre anterior) s'observa que així com a la consigna - recepta sí que hi és present, un element clau com la fantasia no apareix a la pauta d'orientació/revisió ni a la coavaluació, malgrat ser la característica essencial del conte meravellós. Per veure en quin grau cada grup ha incorporat el meravellós a les seves composicions farem servir diversos indicadors del text model:

Elements fantàstics del conte model	Encanteris	Transformació (motiu)	Personatges fantàstics	Objectes màgics	Lleis naturals revertides
Contes					
<i>Aire negre</i>	✓	-	Bruixa Personificació animals	Poció de la bruixa	-
<i>Calvillers, Wigerms i Dessorbis</i>	-	-	Nans extraterrestres	Pedra de desorbitació màgica	-
<i>El conte del nen i l'ou de drac</i>	-	-	Dracs	-	-
<i>El mexicornio i l'aventura del Freddy</i>	✓	-	Follet Unicorn Personificació plantes	Llimonada amb poder de triar els teus 3 poders	-
<i>El trident màgic</i>	-	-	Sirena Personificació animals Rei del mar	Trident màgic	-
<i>La tribu de Fafius i els seus ajudants, els Mapachis</i>	-	-	Follets Personificació animals Trolls	Diamant que dona vida	-
<i>Màgia intergalàctica</i>	✓	-	Dona vella farmacèutica Bèstia fabulosa sense cos	Tres pots amb poders	"En obrir la porta, va semblar màgia però la casa era més gran per dintre que per fora."

La composició que té més present el text model pel que fa a les estratègies de fantasia és *Màgia intergalàctica*, atès que incorpora a la seva composició quatre dels cinc elements fantàstics

emprats en el conte model. A més a més, tot i que el motiu de la transformació no s'utilitza de la mateixa forma que en el text model, sí que l'antagonista es transforma en un gegant en el moment de la lluita. Per altra banda, *Aire Negre* i *El mexicornio*... també convoquen la fantasia amb tres de les estratègies que fa servir el text model. A més, es pot considerar que l'argument d'*Aire Negre* està basat en una variació del motiu de la transformació, ja que l'objectiu de la protagonista és transformar-se en una ovella voladora.

Pel que fa a la resta de composicions, el recurs més popular, a banda d'incloure personatges fantàstics, ha estat la introducció d'un objecte màgic, que en cap cas coincideix amb els objectes del text model (l'espasa del príncep i la sang del dragó encantat). També és important destacar com hi ha un conte (*El conte del nen i l'ou de drac*) que només conté un ingredient màgic: una bèstia fantàstica. El drac també apareix en el text model i coincideix amb el personatge fantàstic sobre el qual aquest equip va haver de fer la recerca, però tot i així, aquest grup no acaba d'aconseguir fer un retrat amb força d'una bèstia fantàstica.

Cronotop

Un altre aspecte essencial dels contes meravellosos és allò que Bakhtín anomenava *cronotop*, és a dir, la coordenada entre l'espai i el temps que la literatura assimila. Així doncs, el cronotop típic d'aquest subgènere és un espai fantàstic amb trets medievals, amb coves, dracs, castells, cavallers, gegants, etc., que el text model també mostra. A més, vam reconèixer com l'estructura narrativa del gènere comença amb una situació inicial en la qual es presenta l'espai i el temps de la narració i s'emmarca l'entorn on a continuació ha d'aparèixer el protagonista.

Abans d'analitzar les qüestions relacionades amb els escenaris i el temps, fixem-nos si els alumnes han respectat aquesta convenció:

La situació inicial del conte emmarca temporalment i espacialment la narració?

Contes	Com comença el conte?	Result?
Aire negre	"Fa molt i molt de temps, quan encara les ovelles volaven. Hi havia un ramat de 20 ovelles, totes blanques, menys una, la Philadelphia."	-
Calvilleres, Wigerms...	"En una galàxia molt llunyana hi havia el planeta Guigerm. Els wigerms, eren els habitants d'aquell planeta que estava desorbitat, per cert."	✓
El conte del nen i l'ou de drac	"Hi havia una vegada un nen que volia explorar un bosc i se'n va anar de casa per explorar-lo."	✓
El mexicornio i l'aventura del Freddy	"Avui és un dia ennuvolat i sóc amb la meva nòvia, la Rosalia, volem anar al parc d'atraccions i allà jo li demanaré compromís, serà a les 22:00 de la nit, a dalt la noria."	✓
El trident màgic	"Anys i anys enrere hi havia un regne al fons del mar on la Becca i altres centenars de sirenes i tritons vivien en pau i harmonia."	✓
La tribu de Fafius i els seus...	Vet aquí una vegada, fa molts anys quan els Veigamalenis jugaven a menjar formigues, va haver-hi una guerra entre Fafius i Trolls."	-

<i>Màgia intergalàctica</i>	"Fa molt de temps en una altra dimensió, vivia una noia que es deia Noah. Vivia amb els seus pares i els seus avis a dins d'un bolet."	✓
-----------------------------	--	---

Podem veure que en efecte cinc dels set grups s'han cenyit a l'estructura del gènere i emmarquen la situació inicial en unes coordenades de temps i espai per presentar el protagonista –*Aire negre* no precisa el lloc de la narració però pel fet de presentar un ramat d'ovelles ens situem espontàniament en un escenari rural que a mesura que avança la narració es confirma. Pel que fa a *La tribu de Fafius* l'ubicació del conte és molt més ambigua i fins al segon paràgraf, quan sorgeix el conflicte, el lector no s'adona que l'acció té lloc en un altre planeta.

Quan vam analitzar l'estructura del text model i vam parlar sobre les tres parts d'una narració, la qüestió del plantejament d'una situació inicial no va generar cap dubte i així ha quedat palès a la composició de cada grup, que ha sabut obrir la narració situant més o menys al lector. Fins i tot el grup que va decidir experimentar un altre gènere ha respectat les convencions de l'inici, si bé s'intueix la voluntat d'escriure un principi *in medias res*.

Escenaris

Una de les activitats previstes tenia com a objectiu reconèixer els espais del conte meravellós i gaudir de bones descripcions per apreciar com es crea una ambientació, malauradament no vam tenir temps de dur-la a terme. Malgrat tot, sí que es van mostrar a classe dues imatges que evocaven l'espai del meravellós vinculat al bosc, escenari on també es desenvolupa bàsicament l'argument del text model. Tot seguit, comprovarem quins van ser els escenaris escollits perquè succeïssin les històries de cada equip:

Contes	Espais
<i>Aire negre</i>	Bosc ple de criatures misterioses, camí de palla, cabanya, cel.
<i>Calvilleres, Wigerms i Dessorbis</i>	Galàxia, planeta desorbitat, la seva terra, atmosfera.
<i>El conte del nen i l'ou de drac</i>	Bosc, muntanya amb una varietat d'animals estranys, cova.
<i>El mexicornio i l'aventura del Freddy</i>	Parc d'atraccions, nòria, tren de la bruixa, tunel, terreny humit, Univers Random, castell, bosc lila, sala, segon pis, tercer pis.
<i>El trident màgic</i>	Regne al fons del mar, plaça del palau, cova molt fosca.
<i>La tribu de Fafius i els seus ajudants, els Mapachis</i>	Selva, planeta llunyà, poble dels trolls.
<i>Màgia intergalàctica</i>	Una altra dimensió, casa-bolet, biblioteca, carrer de la plaça major, petita cabanya on vivia la velleta, farmàcia, planeta gegant tot destruït, univers, galàxia.

Aquest quadre mostra la fascinació de tres dels set grups pels espais fantàstics vinculats a l'espai exterior, si bé un d'aquests grups opta per una combinació ben tramada d'espais del present com una biblioteca amb ordinadors o una farmàcia, amb galàxies i escenaris tradicionals

del conte meravellós com el bosc amb elements com una “casa-bolet” o “una cabanya on vivia una velleta”. L’equip que ha subvertit la convenció i comença el conte en un espai real, també aconsegueix crear una mescla suggeridora partint del parc d’atraccions amb la introducció del fet insòlit a través d’un túnel i, un cop situats en el terreny de la fantasia, apareixen els elements del conte tradicional com un castell, un bosc o els cactus que recorden els esbarzers del palau de la Bella Dorment. L’estructura d’un videojoc amb les diverses proves que ha d’anar superant l’heroi a mesura que ascendeix a un pis superior actualitza el model clàssic i obre un camí molt interessant per treballar la intertextualitat a partir d’un producte cultural més atractiu pels alumnes com són els videojocs.

Pel que fa als grups que s’han situat dins de l’espai tradicional del conte meravellós, dos han optat pel bosc i un ha triat el fons marí. Un dels textos model que havia seleccionat per treballar la descripció d’un espai i transformar-lo en un escenari, era una descripció preciosa d’un conte japonès tradicional que té lloc també entre sirenes i palaus submarins. Llegint els esborranys (i un cop superat el xoc davant de tants planetes i galàxies) m’adono que treballar els espais hagués estat molt beneficiós perquè tots els textos són força pobres a l’hora de jugar amb l’expressivitat de l’ambientació (començant pel text model): gairebé no hi ha adjectivació, ni tampoc arriben a crear cap imatge potent. Només podríem destacar el bosc lila dels mexicornios, el graciós planeta desorbitat dels calvillers o la casa que reverteix les regles naturals i és més gran per dins que per fora del conte *Màgia intergalàctica*.

Revisant la consigna per comprovar fins a quin punt em podia esperar els espais triats pels alumnes m’adono que a la consigna només hi diu “lloc incert” en referència a l’espai, –tot i que l’única imatge que acompanya el text remet a Blancaneus, no pas a una nau espacial–. A més, si reviso les anotacions que tinc del dia que vaig donar la consigna, tinc apuntada la pregunta de diversos grups sobre si els contes meravellosos es podien situar en el futur. Vaig respondre’ls breument que aleshores ens ficaríem en el gènere de la ciència-ficció, però és evidentment que m’hagués calgut escoltar activament els alumnes, d’haver donat espai a la seva parla exploràtoria potser hagués vist fins a quin punt entenien la noció de gènere i el sentit que podia tenir provar d’inscriure-s-hi.

Temps

Com deia, les implicacions del temps són les que van generar més dubtes. Tres grups van preguntar si era obligatori ubicar el conte en el passat i per què les històries no es podien escriure fent servir el futur o el present. També a dos grups els va sorgir el dubte sobre en quin temps verbal s’havien d’escriure els diàlegs en estil directe. Vegem com han resolt aquests dubtes:

Temps històric / extern i adequació dels temps verbals

Ordre cronològic

Contes	Temps històric o extern	Adequació temps verbal	Ordre cronològic
<i>Aire Negre</i>	"Fa molt i molt temps"	Nivell Expert	✓
<i>Calvillers...</i>	"Fa molts anys"	Tot i haver revisat les formes verbals, cometen alguns errors. Els costa mantenir la narració en passat.	✓
<i>El conte del nen...</i>	"Hi havia una vegada"	Nivell Expert	✓
<i>El mexicornio...</i>	"Avui"	Nivell Expert. Coherència temps verbal present.	✓
<i>El trident màgic</i>	"Anys i anys enrere"	Nivell Expert	✗ Amaguen informació per fer un gir final.
<i>La tribu de Fafius...</i>	"Fa molts anys"	Descripcions dels personatges en present. Tot i haver revisat les formes verbals, cometen alguns errors. Els costa mantenir la narració en passat.	✗ Avancen informació.
<i>Màgia intergalàctica</i>	"abans de la nostra espècie"	Nivell Expert	✓

Pel que fa al temps històric només un grup ha decidit trencar la convenció i la consigna. Em decanto a pensar que ha estat més una decisió fruit d'un desafiament¹⁰ pel fet de trobar la tasca que els demanava poc motivadora, que no pas perquè no entenguessin les convencions del gènere. Tot i això, he revisat quines indicacions havia donat sobre la ubicació dels contes en el passat. En primer lloc, la primera sessió dedicada a contextualitzar la literatura popular vaig remarcar el fet que el temps històric del conte meravellós tenia un sentit o funció concreta: per exemple, els contes morals per reforçar certs valors o tradicions, contes etiològics per explicar l'origen, llegendes fundacionals, etc. A més de les explicacions, els suports visuals feien referència al passat i un alumne va explicar una rondalla (*Perquè la mar és salada o el molinet màgic*) com a exemple de conte etiològic. També vam observar com s'inicia tradicionalment una rondalla (situant la història en un passat llunyà) i a la sessió següent vam fer un exercici sobre això. Tanmateix, quan vaig presentar la consigna, com he dit, va sorgir la pregunta si podien escriure en futur sobre el futur. Repassant la gravació, haig de reconèixer que la meva resposta no resol gaire bé el dubte ni encoratja a escriure sobre el passat; a més denota que estic a punt de perdre la paciència. Així

¹⁰ En aquest cas hagués estat molt útil comptar amb la seva pauta de revisió per veure com responien i poder llegir també com reaccionaven els companys a l'hora d'omplir la fitxa de coavaluació entre iguals. Però aquest equip va acabar el conte a la darrera sessió i no tinc la feina posterior de revisió.

doncs, és comprensible que a un grup li resultés estimulante explorar l'escriptura amb un altre temps verbal.

En relació amb l'adequació al temps verbal, el quadre mostra que tot i no ser un problema general, hi ha dos equips que els costa conjugar els verbs coherentment. Majoritàriament els errors es troben a les descripcions de personatges, per les quals fan servir el present, si bé durant l'evolució dels esborranys es pot veure a través de l'historial de versions del Drive com en alguns casos detecten l'error i saben corregir-lo. Això m'ha portat a revisar les fitxes de personatges que vam fer i m'he adonat que les descripcions les vam treballar en present. Per tant, hauria d'haver previst algun tipus d'exercici de reforç per treballar la correlació entre temps verbals en una composició escrita. Pel que fa al grup que ha dedicat escriure en present, s'ha de dir que aconsegueixen mantenir-lo molt bé durant tot el text. Quant als diàlegs, tots els grups que n'escriuen (cinc de set) fan servir el present en estil directe, cosa que podria provar que els dubtes que van sorgir a classe estan resolts (quan repassàvem el temps dels verbs en el text model, alguns alumnes van assenyalar els verbs en present dels diàlegs per posar en dubte que el conte estigués escrit en passat).

En conclusió, si hagués practicat una escolta activa m'hagués adonat de totes les senyals que m'enviaven els alumnes sobre les seves inquietuds i el que suposava per ells un repte real d'aprenentatge. Així doncs, una consigna que els hagués pogut complaure més hagués estat la de versionar un conte clàssic canviant les coordenades espai o temps, una proposta que recull Gianni Rodari a *Gramàtica de la fantasia*.

Fórmules d'inici i final

Aprofitant l'interès pel gènere fantàstic que té l'alumnat i analitzant els continguts del llibre digital que fan servir a l'aula, vaig considerar que seria rellevant introduir una lleugera reflexió sobre les diverses formes del gènere fantàstic a partir de l'estadi primitiu en el qual ens trobàvem: els contes de fades. La meua intenció era que s'adonessin de l'evolució del conte meravellós cap a la ficció moderna: com es converteix en ciència-ficció, fantasy o el conte que juga amb l'ambigüitat –la irrupció del fet insòlit o sorprenent en un món anàleg al de la nostra vida quotidiana (Alcoverro, 1993:13)–. Si els contes moderns poden fer vacil·lar el lector com diu Todorov, en els contes tradicionals el lector admet la lògica imaginària amb tota naturalitat. Així doncs, una de les característiques que més he volgut remarcar del conte meravellós és que ens introdueix directament en el món de la fantasia a diferència dels contes que combinen realitat i fantasia; i per fer-ho té unes fórmules màgiques per entrar i sortir, com els hiponitzadors o la cova d'Ali-babà.

Tanmateix, l'impacte que ha tingut aquest objectiu ha estat totalment inesperat. Com hem vist, un grup ha decidit escriure un conte modern fent servir el recurs de l'aparició de l'insòlit. Un altre grup està a mig camí, ja que no aconsegueix recrear prou el món del meravellós com hem anat analitzant. Tres grups intenten encabir una història de ciència-ficció en el format que se'ls

demanava ubicant-la en el passat i fent servir les fórmules que tot seguit analitzarem. Només dos grups aconseguixen compondre un conte meravellós, tot i que un evoluciona cap al relat psicològic i l'altre experimenta amb girs argumentals.

A continuació, veurem si els alumnes han interioritzat aquest recurs literari propi dels contes meravellosos per marcar l'entrada a un món imaginari comprovant en quina mesura fan servir una fórmula d'inici i acabament:

Conte	Fórmula d'inici	Fórmula d'acabament
Aire Negre	"Fa molt i molt de temps, quan encara les ovelles volaven..."	"L'ovella se'n va anar a volar i molt feliç va estar."
Calvillers, Wigerms i Dessorbis	"En una galàxia molt llunyana hi havia..."	No n'hi ha, acaben amb "FI".
El conte del nen i l'ou de drac	"Hi havia una vegada..."	"I els dos dracs van tenir tres fills més. Es van dir Marc, Martí i Bernat i aquest conte ja s'ha acabat."
El mexicornio i l'aventura del Freddy	"No n'hi ha. Principi in media res."	No n'hi ha. Acaben amb final obert "FI O NO?"
El trident màgic	"Anys i anys enrere hi havia un regne..."	"Junts van salvar el regne, amb ajuda del trident reial, i la jove parella, unida va estar genial."
La tribu de Fafius i els seus ajudants, els Mapachis	"Vet aquí una vegada, fa molts anys quan els Veigamalenis jugaven a menjar formigues..."	"Conte contat, conte acabat!" Tot i que després introdueixen la fórmula final característica de les sagues: "Podria ser que d'aquí a alguns anys pogués haver-hi una altra guerra?"
Màgia intergalàctica	"Fa molt de temps en una altra dimensió..."	"I vet aquí una galàxia, I vet aquí un planeta, aquest conte, ja ha arribat a la meta."

Sis dels set contes compleixen les convencions d'inici i final. El conte que no ho fa hem de dir que pren una decisió coherent, ja que els autors han pretès imitar un altre gènere. Pel que fa als grups que sí que segueixen les directrius marcades, alegra veure com els alumnes s'apropien de les fórmules i les adapten a la temàtica del seu conte. Si només un dels sis grups fa servir la fórmula d'inici del text model ("Vet aquí una vegada..."), n'hi ha un altre que comença amb una fórmula que té reminiscències cinematogràfiques: "En una galàxia molt llunyana...".

Quant a les formes de tancament, el resultat no ha estat tan reeixit: només dos grup entenen el sentit de la fórmula d'acabament, si bé que sis dels set grups les fan servir. Veiem què ha passat: en primer lloc, el mateix grup que no havia iniciat el text amb aquest recurs literari és conseqüent i tampoc l'utilitza per acabar. Tot al contrari, deixa el final obert. En aquesta mateixa línia, un dels grups que fa servir una fórmula tradicional ("conte contat, conte acabat"), a

continuació hi afegeix un altre recurs propi de les sagues d'aventures i convida el lector a esperar un altre lliurament de les aventures dels Fafius¹¹.

Pel que fa als altres cinc grups, n'hi ha dos que imiten la forma d'una fórmula de tancament adaptant el rodolí final a la temàtica del seu conte, però s'obliden de la funció que té aquest recurs i el fan servir com a desenllaç (en el *El Trident Màgic*) o per arrodonir-lo (*"L'ovella se'n va anar a volar /i molt feliç va estar."*). Els grups que sí semblen comprendre que la fórmula final ha d'indicar que el conte ha arribat a la seva fi fan servir tres opcions diferents: un opta per copiar la fórmula del text model, el grup que havia començat com *La guerra de les galàxies* és lacònic i acaba amb el mateix referent: "Fi". I finalment, hi ha un equip que demostra més maduresa comprensiva i creativa: s'apropia de la forma i del sentit metaliterari creant un rodolí que fa referència al contingut del seu conte: "I vet aquí una galàxia/ I vet aquí un planeta/ aquest conte/ ja ha arribat a la meta".

Veu del narrador

Es troba a faltar una reflexió sobre la veu del narrador i quin és el seu efecte expressiu en relació amb el text-model, va ser a partir de la imatge de la Caputxeta vermella, que vam reconèixer les característiques principals dels contes populars (narrador, personatges, cronotop, la necessitat d'un conflicte, maniqueisme i la possibilitat d'interpretar del text). Compendre el punt de vista del narrador dels contes tradicionals visualment no suposava cap dificultat per als alumnes, com va quedar palès durant la conversa a classe. Els esborranys també evidencien que saben fer-lo servir però lamentablement no tinc cap evidència que demostrï que entenen quines implicacions té. Per exemple, hi ha un equip que mostra força confusió entre narrador i protagonista:

Plantejament o introducció. Situació inicial			
Han presentat amb claredat al protagonista?		X	No, perquè no teniem protagonista, era una història vista en 3ra persona.
Ha situat en un espai i temps l'acció?	✓		

Per altra banda, em vaig trobar que un grup va decidir fer servir la veu del narrador protagonista (i compleix les normes: es limita a narrar les emocions pròpies i allò que experimenta):

La Rosalia i jo després de fer la pujada a l'atracció i la baixada en pendent fins a un túnel, ens agafem de la mà fort i tanquem els ulls per la impressió, jo per un moment he obert els ulls i el tren ha fet uns sorolls...

El mexicornio i l'aventura del Freddy

¹¹ Vegeu a l'annex 2 la consulta per correu electrònic d'un alumne d'aquest grup.

En general mantenen la primera persona amb coherència, si bé en algun moment se n'obliden i es crea un efecte de desdoblació derivant a la segona persona:

Mires al terra i veus una planteta vivent que et diu:

–Què fas tu aquí?

–Jo, doncs estava amb la meva nòvia en una atracció i quan estava dins el túnel he desaparegut i estic aquí en aquest lloc.

El mexicornio i l'aventura del Freddy

La resta de grups mantenen un narrador en tercera persona omniscient. Un parell de grups fan servir els diàlegs entre els personatges com a motor principal per fer avançar l'acció. I finalment, destacaria un grup que introdueix un relat dins del conte narrat en primera persona a través d'un diàleg i més endavant s'adreça al lector trencant allò que en teatre diríem la quarta paret:

Després del Big Bang que van crear, es va originar l'Univers, el mateix on estàs tu ara llegint aquesta història. Es van formar les galàxies, els planetes... I si no fos per la valentia d'aquests personatges, no hagués existit mai tot el que coneixem ara.

Màgia intergalàctica

Estructura

Si la mediació en la conversa literària i l'organització d'un taller d'escriptura han de contribuir a la formació del lector literari, educar a mirar és també donar les paraules per poder construir pensament, oferir metallenguatge literari per ajudar a comprendre. Revisant els materials per acompanyar el procés de lectura i escriptura trobo a faltar a les fitxes una certa constància en l'ús de termes específics per a la sistematització.

D'altra banda, en un dels esborranys l'ús d'un cert vocabulari mostra les costures de la composició escrita i el grau d'assimilació de l'estructura narrativa:

Els Trolls són molt alts en comparació dels Fafius. Són els dolents del conte.

La tribu dels Fafius van anar a explorar l'altre banda de la selva sense poder pensar-se que es podien trobar amb el trolls i vet aquí el problema el que ells no es podien passar va ocórrer i se'ls van trobar. (...)

El Vladimyxsh el cap dels Fafius desitjava trobar el diamant que tenien els Trolls perquè si no el trobava en una setmana moriria. Per aconseguir aquest desig, els Fafius (la seva tribu) i ell s'havien de disfressar de Trolls per aconseguir un mapa de la zona del poble dels Trolls i saber on està el diamant. (...)

El conflicte va ser que en Vladimyxsh i la seva tribu de Fafius, havien d'aconseguir el diamant de la immortalitat, però el problema era que el tenien els Trolls, els seus grans enemics.

La tribu de Fafius i els seus ajudants, els Mapachis

Els set contes segueixen amb més o menys complexitat l'estructura proposada a la consigna¹² i aconsegueixen assimilar els mecanismes de la narració invisibilitzant l'esquelet de la composició. En aquest sentit, es pot veure com aquest grup es troba en una fase menys

¹² Estructura a seguir: protagonista → acció que desencadeni el conflicte → conflicte + antagonista → objectiu del protagonista → obstacles → personatge auxiliar o benefactor → resolució → situació final millor que la inicial.

avançada, ja que explicita repetidament el dispositiu narratiu. Això em fa pensar en l'exercici de planificació: per una banda, considero que ha estat útil per millorar l'organització de les idees, però així com hi ha hagut grups que l'han fet servir com a trampolí per escriure, em pregunto, veient aquest cas, com ensenyar a treballar amb una planificació i pauta d'orientació perquè serveixin de bastida per escriure però que després els alumnes siguin conscients que ha de desaparèixer.

Per altra banda, també m'ha semblat significativa aquesta valoració com a mostra d'un aprenentatge incipient. Tant els autors com els lectors detecten que hi ha alguna cosa que no funciona:

El conte conté l'estructura següent: presentació, nus i desenllaç?

AUTORS: Sí. El final es sec però tenim els nostres motius.

LECTORS: Sí. Però acaba massa ràpid. (...) Falten linies de desenllaç sembla que s'hagin quedat sense temps per fer el desenllaç i cabre el conte com és tindria que acabar.

Extret de la pauta d'observació i coavaluació

Tant uns com altres identifiquen un "gir inesperat" en la conversa que vam tenir sobre la valoració d'aquest conte, i d'haver tingut més temps hagués estat productiu treballar la construcció i desenvolupament dels girs argumentals a partir d'aquesta composició amb tot el grup classe, ja que es tracta d'un bon intent que amb les aportacions dels companys podria haver estat reeixit. A més, seria interessant estirar el fil de l'afirmació "*com és tindria que acabar* (com s'hauria d'acabar)" per reflexionar sobre la lògica interna del text i les convencions d'un gènere.

Com apunt final, m'agradaria pensar que això no és fruit de l'atzar, sinó que un grup va recollir la idea comentada a classe sobre el simbolisme de l'acció de caminar i endinsar-se en el bosc:

Decidida va seguir caminant amb l'únic propòsit d'aconseguir el seu desig.

Aire negre

Personatges

A cinc dels set contes té lloc una batalla, algunes de les quals tenen força gràcia, però majoritàriament el que dona color a cada una de les composicions són els personatges que hi apareixen. Per treballar els personatges es van dedicar tres quarts d'una sessió a elaborar una fitxa d'éssers fantàstics com a excusa per donar a conèixer una sèrie de llibres emblemàtics com *L'enciclopèdia de les coses que mai no han existit* de Michael F. Page entre d'altres.

En qualsevol cas, aquesta fitxa havia de ser un assaig per descriure un personatge i alhora adonar-se de les funcions que acostuma a desenvolupar. Per analitzar si els dispositius didàctics preparats han tingut algun impacte en la composició escrita, primer observarem si hi ha una correlació entre el personatge en el qual es basava la recerca i els personatges que apareixen en el conte. En segon lloc, estudiarem si a cada composició hi apareixen els tres personatges que es demanaven (protagonista, antagonista i auxiliar).

Conte	Personatge de la fitxa	Grau treball fitxa	Personatges fantàstics del conte	Hi ha correlació?
<i>Aire Negre</i>	Fada	Alt	Ovelles, bruixa, conill. “les fades no són gaire de confiança” “quatre llàgrimes de ogre, una banya d'unicorn, tres cabells de <u>fada silvestre</u> , un tros de núvol, baba de cargol i una ploma de l'ocell més pur”	✓
<i>Calvillers, Wigerms i Dessorbis</i>	Éssers diminuts: Umpalumpas	Mig	“Els Wigerms eren unes persones petites una mica grasses, amb cames curtes braços llargs i un sol ull, que sabien manejar molt bé tot tipus de materials i construïen objectes magnífics.” “Els calvillers, que eren uns personatges amb un cap molt gran, un cos molt petit i amb un caràcter de mil dimonis” “Els dessorbis, uns personatges curiosos amb uns ulls de lo més grans, un cos petitó i unes urpes gegants”	✓
<i>El conte del nen i l'ou de drac</i>	Drac	Molt Baix	dracs “va néixer un drac de color blau marí amb unes petites ales i una llarga cua”	✓
<i>El mexicornio i l'aventura del Freddy</i>	Gegants	Mig	Unicorn mexicà Follet boniquet Cactus maligne	x
<i>El trident màgic</i>	Fènix	Mig	Sirena Tritó Cavallet de mar Taurons mafiosos	x
<i>La tribu de Fafius i els seus ajudants, els Mapachis</i>	Éssers diminuts: Nans	Alt	Nans, Trolls, bèsties fantàstiques “Els Fafius que eren: molt petits, mesuraven màxim 75 cm i eren molt bromistes, i també molt entremaliats.” “Els Mapachis són els animals de guerra dels Fafius, són molt fidels i molt àgils. Els Fafius es connecten amb ells gràcies a la seva telepatia. El Vladimyxsh era el jefe dels Fafius, era molt baix i molt fort. Els Trolls són molt alts en comparació dels Fafius. Són els dolents del conte. Són de color verd i tenen unes dents molt punxegudes, fan molta pudor i només es duxen amb el pipi de les papallones.”	✓
<i>Màgia intergalàctica</i>	Bruixa	Alt	Noia amb poders Velleja-metgessa i farmacèutica Papallones gegants “El Clark no era un humà, ni un animal, ni una planta, ni tan sols un objecte. Es transforma en gegant.”	✓

Podríem dir que els dos grups que van buscar informació sobre éssers diminuts són els que han fet unes descripcions més completes dels seus personatges, tot i no optar per personatges del folklore. D'aquí que m'aventuri a pensar que han potenciat algunes característiques dels éssers diminuts gràcies a treballar-les a la fitxa de personatges. D'altra banda, cal destacar que el grup encarregat de buscar informació sobre les bruixes ha fet una bona feina de comprensió de les lectures que es van proporcionar: incorpora els trets de la vellesa i la fetilleria, però també la visió més històrica (dones que sovint tenien coneixements de medicina i moltes d'elles van ser cremades a fogueres per bruixeria). A més, a classe vam llegir un fragment d'un llibre¹³ que diu que Catalunya és un país arrugat o de gegants adormits per introduir la funció del gegant constructor (o destructor). M'agradaria pensar que aquesta lectura ressona en la tria de

¹³ DE DÉU PRATS, J. i PADILLA, M. (2018). *El gran llibre dels indrets fantàstics de Catalunya*. Barcelona: Comanegra.

la transformació de l'antagonista en un gegant que causa el Big Bang. Per tant, l'activitat sobre les fitxes de personatges es pot valorar com a significativa.

Conte	Protagonista	Antagonista	Auxiliar
<i>Aire Negre</i>	Ovella negra	Germanes ovelles Conill Carrot	Ovella amiga, Bruixa
<i>Calvilleres, Wigerms i Dessorbis</i>	Wigerm el Savi i els Wigerms	Calvilleres	Dessorbis
<i>El conte del nen i l'ou de drac</i>	Nen	Pares del drac	-
<i>El mexicornio i l'aventura del Freddy</i>	Freddy	Mexicornio	Follet boniquet
<i>El trident màgic</i>	Becca (sirena) i Tyler	Taurons mafiosos	Cavallet de mar
<i>La tribu de Fafius i els seus ajudants, els Mapachis</i>	Vladimyxsh i la seva tribu de Fafius	Trolls	Mapachis
<i>Màgia intergalàctica</i>	Noah (noia)	El malèfic Clark	Narcissa (velleta)

La revisió dels contes ens mostra que hi ha una bona comprensió de les funcions dels personatges. És interessant veure com el personatge auxiliar apareix a tres dels set contes com a orientador tal com passava en el text model. El protagonista rep d'aquest personatge instruccions per avançar a *Aire negra*, *El mexicornio* i *El trident màgic*. A *Aire negra* hi ha un segon personatge auxiliar –que trenca el cànon perquè és una bruixa en lloc d'una fada–, que imita un patró del segon conte model (penjat al blog per qui volgués llegir més contes): la resolució d'un enigma. Pel que fa al grup “rebel”, demostra tenir un clar domini de les funcions dels personatges i combina l'imaginari tradicional amb d'altres: recorre a un personatge clàssic com el follet guardià i orientador, i per l'antagonista beu d'una cultura més pop amb el *mexicornio*, que desconec si és un personatge original. L'únic equip que no ha incorporat un personatge auxiliar és el grup que presenta un conte més flux tant per l'estructura, la coherència com la creativitat. Aquest grup sap identificar les funcions dels personatges en el text model, però és l'únic que no completa la rosa dels vents de la planificació que sembla haver estat un element útil per als altres equips a l'hora d'organitzar els personatges. Així doncs, els alumnes que formaven aquest equip necessitaven un millor acompanyament per fer el salt de la comprensió a la producció textual.

Quines escletxes han obert els alumnes per canalitzar la creativitat i les seves inquietuds?

A partir de l'anàlisi que s'ha fet hem pogut veure que la majoria de grups no aplica les convencions del conte meravellós a la seva composició. Segons els aspectes que hem comparat podríem afirmar que això no té tant a veure amb el grau de capacitat per comprendre i imitar el text model, sinó amb les ganes d'escriure sobre allò que els interessa. Només un dels esborranys (*El conte del nen i l'ou de drac*) justreja: creació d'un món fantàstic pobre, estructura molt simple, incoherències, manca de personatge auxiliar, etc.

A continuació recollirem, doncs, les principals subversions que hem trobat en els esborranys i observarem per quines escletxes s'ha obert pas la creativitat dels alumnes per

explorar altres camins expressius, fet que no havia previst. Recapitulant, hem vist com les composicions dialoguen amb altres gèneres. En primer lloc, l'emplaçament de tres dels contes és més propi de la ciència-ficció que no pas del conte meravellós. Només tres contes tenen lloc en espais recurrents d'aquest gènere (bosc, cova i fons del mar). El conte que fa l'aposta més creativa combina una estètica explícita de videojoc amb espais que remeten al conte meravellós (castell, bosc). En segon lloc, pel que fa a la qüestió temporal, sis dels set grups han respectat el gènere i malgrat situar les seves històries a altres galàxies¹⁴, han apuntat en els fulls de planificació dates antigues i han conjugat els temps verbals en passat. Hi ha hagut un grup, però, que ha anat més enllà: ha decidit no seguir la regla essencial del conte meravellós i no s'ha submergit en el món de la fantasia, sinó que ha situat el seu text el 2019¹⁵, des de la veu del narrador-protagonista ens explica una història en present i ens introduïm amb ell en un món de fantasia a mig camí entre el meravellós (amb castells i follets) i l'estampat estiuenc (amb barrets mexicans, unicorns, llimonades i cactus).

Si l'imaginari de l'univers pot tenir com a font d'inspiració el treball de recerca de l'assignatura de ciències que s'estava duent a terme paral·lelament, la irrupció d'un fet insòlit que provoca l'entrada a un altre món i la narració en present i en primera persona podria prendre com a text model la lectura guiada que es feia durant el trimestre *L'estranya desaparició de la Laura* de Josep Torrent, que respon a aquestes característiques.

Quant a la veu del narrador, a més d'aquesta alteració del narrador omniscient convencional, també hi ha un grup, que coneixedor del gènere, fa servir de manera brillant el recurs de la literatura oral de dirigir-se al destinatari. El gènere d'aventures també s'entreu en alguns dels contes amb batalles espectaculars a tres composicions i estratègies força entranyables per vèncer als enemics. En un cas fins i tot s'imita el model de saga d'aventures acabant la composició amb una pregunta oberta.

Per altra banda, hi ha una de les composicions que, cenyint-se al conte meravellós, incorpora diversos elements que el singularitzen: la intertextualitat amb l'aparició d'un conill que recorda a *Alicia en el país de les meravelles*; l'enigma que ha de desxifrar la protagonista –un problema de física de trens i velocitats que fa saltar pels aires tota la coherència temporal de la composició– i finalment, cal destacar la complicitat amb els contes de valors i autoconeixement, ja que s'hi tracta el tema de la discriminació i l'autoestima, a més de plantejar una protagonista que ha de superar el boicot que es fa ella mateixa.

En relació als aspectes inesperats relacionats amb l'estructura, s'ha de destacar un equip que ha provat de fer un gir argumental al final del text que canvia dramàticament l'objectiu dels personatges. El cop d'efecte que es busca posa de manifest que la linialitat narrativa que s'havia de seguir té pocs al·licients per a aquests alumnes. A més, demostra una voluntat de superar els personatges plans en una història que incorpora el component romàntic.

¹⁴ Fins i tot, un grup que dibuixa una societat fluctuant entre el present, el futur i l'imaginari del passat contes que dona origen al Big Bang.

¹⁵ Data explícita en els materials de planificació d'aquest equip.

Per acabar, m'agradaria esmentar altres traces de creativitat que es troben en aquests treballs que podrien ser fils a estirar per promoure certs aprenentatges significatius. Per exemple, fer explícit l'ús del llenguatge metafòric a partir de l'evocador títol del conte *Aire negre*. Si bé segueix la convenció de titular amb el nom del protagonista, el grup se serveix del simbolisme d'una imatge que insinua el desenllaç del conte. A la pauta d'orientació / revisió¹⁶ les alumnes ho expliquen però els falta vocabulari específic. En aquesta composició també es palpa el pòsit de lectures acumulades per l'imaginari que evoquen, com el detall de fer referència als llenguatges de la màgia:

—Bé, seguim amb la poció. —Va explicar mentre agafava el llibre de pocions.

—Començem, quatre llàgrimes de ogre, una banya d'unicorn, tres cabells de fada silvestre, un tros de núvol, baba de cargol i una ploma de l'ocell més pur.

Quan va acabar, va agafar una cullera i va començar a barrejar mentre recitava unes paraules difícils d'entendre. Per això la Philadelphia va pensar que era “bruixeresc”, l'idioma de les bruixes.

Una altra bella imatge per fer emergir l'ús explícit del simbolisme i l'expressió escrita de sentiments és l'enamorament submarí dels protagonistes d'*El trident màgic*¹⁷:

De sobte va veure a un jove tritó molt atractiu, estava igual de preocupat que ella, llavors les seves mirades es van creuar i va sentir milions de cavallets de mar a la seva panxa.

En canvi el grup *La tribu de Fafius i els seus ajudants, els Mapachis* aconsegueix un text que embolcalla amb un detallisme més infantil:

Com que els Fafius tenien molt clara la debilitat del Trolls van anar directes a fer pessigolles però com que eren tant diminuts havien de ser almenys 50 perquè els Trolls no es poguessin resistir de les pessigolles.

Aquesta composició i la dels Calvillers, l'eix central de la qual també és una lluita, destaquen per l'originalitat dels éssers fantàstics que creen, però les descripcions de les guerres que recreen s'haurien de treballar millor. Podrien ser bons materials per ajudar als alumnes a reflexionar sobre com controlar el to que es vol donar a una batalla comparant-les amb fragments de textos models o pel·lícules.

Finalment cal ressaltar la proposta del grup *Màgia intergalàctica* que fa l'esforç no només de seguir totes les pautes que es demanaven, sinó que incorpora més elements del conte meravellós com l'explicació d'un origen i d'altres pròpies de l'evolució del gènere com la troballa d'un llibre antic que dona pas a una nova història o el narrador que s'adreça finalment al lector per cloure la història. La singularitat que cal valorar en aquest esborrany és el magnífic exercici que fan d'actualització del gènere.

Aquestes traces de creativitat que hem intentat resseguir amb l'anàlisi dels set esborranys dels alumnes mostren les diverses desviacions que cada grup ha pres respecte la consigna. Si com ens recorda Perearnau (2016), l'etimologia de *creativitat* té tant a veure amb *crear* com amb

¹⁶ Pauta d'orientació/revisió: *Li hem posat un títol adequat a la nostra història? Sí. Li hem posat al nostre conte aire negre, perquè la Philadelphia, la nostra protagonista era una ovella negra que volia volar, i vet aquí el nostre títol.*

¹⁷ Una de les components d'aquest equip en el qüestionari 1 va dir que el seu punt fort era l'escriptura de sentiments de melancolia. I es nota que gaudeix provant-ho perquè aquesta composició destaca per aquest estil.

*créixer*¹⁸, podríem entendre les transgressions de gènere que presenten els esborranys com una resposta a la voluntat dels alumnes de fer créixer la seva capacitat expressiva a través de l'escriptura.

CONCLUSIONS I PROPOSTES DE MILLORA

Aquesta recerca neix del desconcert en llegir les composicions escrites dels alumnes, atès que la consigna donada va quedar en la majoria de casos desdibuixada. Per tant, s'ha volgut revisar l'acompanyament del procés d'escriptura per analitzar la progressió i coherència del dispositiu didàctic que es va dissenyar, i avaluar si ha estat efectiu. Per respondre aquesta primera pregunta s'han assenyalat les característiques del conte meravellós i s'han analitzat els esborranys de l'alumnat per resseguir amb quin grau de maduresa s'havien incorporat a cada composició –des dels alumnes que han encabit l'imaginari del conte meravellós en un videojoc fins als que han escrit un conte etiològic de ciència-ficció on explota Big Bang.

Com hem vist, els objectius d'aprenentatge orientats a escriure basant-se en una estructura narrativa determinada han estat assolits en la majoria de casos, però en canvi, els dirigits a identificar i aplicar les convencions d'un gènere específic han donat lloc a solucions creatives inesperades dins del marc de la literatura popular, en el qual es desenvolupava la SD.

En segon lloc, s'ha orientat la mirada cap als textos per identificar quines han estat les desviacions de la consigna –que s'han anomenat «escletxes creatives»– i així poder formular una hipòtesi sobre en quin grau aquestes escletxes en la construcció de l'aprenentatge evidencien si s'ha entès la consigna, si s'ha consolidat un aprenentatge o si expressen la voluntat de créixer i explorar la capacitat comunicativa personal. Aquests dubtes m'han fet pensar que és essencial reflexionar sobre com ens volem relacionar amb la creativitat dels alumnes per plantejar un acompanyament del procés d'escriptura.

Si donar llibertat als estudiants perquè escriguin sobre el que els agrada és un dels consells que dona Cassany (1993) per potenciar l'aprenentatge de l'escriptura, proposar l'exercici d'imitar un gènere també pot ajudar-los a avançar en la competència de lectura literària (Moreno, 2005, Margallo, 2013). Així doncs, a partir de l'experiència viscuda em sorgeix el dubte de com mantenir un equilibri entre com animem els alumnes a escriure i escoltem les seves inquietuds i motivació, però alhora ens assegurem que assoleixen els objectius d'aprenentatge proposats (si s'ajusten a les convencions del gènere, si entenen i practiquen els mecanismes observats als textos models...).

Aquesta recerca, doncs, em dona l'oportunitat de reflexionar-hi a través de l'anàlisi de la pràctica i amb l'ajuda dels coneixements teòrics consultats. En aquest procés d'aprenentatge he

¹⁸ Piaget en parla com la capacitat d'integrar nous elements als esquemes mentals preexistents, Passow i Tannenbaum la defineixen com habilitat o aptitud per descobrir respostes noves i insòlites per a la solució d'un problema.

pogut identificar alguns desencerts i mancances i crec que puc proposar millores per a una futura intervenció, que tot seguit detallaré.

Un dels aspectes més evidents és la necessitat de simplificar i focalitzar-se en un objectiu d'aprenentatge que sigui significatiu. Hem vist com pretendre ser exhaustiu a l'hora d'assenyalar característiques d'un gènere desvirtua el sentit de la proposta, ja que no s'arriba a treballar res en profunditat ni es consoliden els aprenentatges, tot al contrari: alimenta la confusió i la banalitat d'allò que s'està fent. Revisant els esborranys, a partir de les estratègies creatives que els alumnes posen en joc i de les seves vacil·lacions, m'adono de la necessitat de seqüenciar amb més detall el procés, de concretar per consolidar i poder avançar.

En aquest sentit, em sembla rellevant reformular el punt de partida. Com alertava Colomer, la proposta que vaig dissenyar donava massa importància a l'estructura i oblidava el sentit del contingut. Revisant el dispositiu didàctic dissenyat, m'adono que es fa una aproximació al gènere purament factual (on passa l'acció?, qui fa què?) en lloc de buscar reaccions afectives, promoure un treball cognitiu rellevant o l'apreciació estètica (Tauveron, 2002).

Vaig considerar que l'estudi de patrons narratius dels contes és rellevant per interpretar molts productes culturals i alhora reflexionar sobre què els fa originals. L'estudi d'aquest «què» té molt a veure amb formació del lector literari. Tanmateix, el dispositiu dissenyat no condueix en cap cas a construir aquesta reflexió perquè es queda en un nivell asfixiant de fitxes sobre funcions i estructures. Així doncs, cal plantejar-se com hagués pogut ser la resposta dels alumnes, si davant del poder evocador dels contes, l'enfocament hagués estat compartir un propòsit atractiu per escriure des de la veu personal¹⁹. I en conseqüència, plantejar un dispositiu didàctic d'acompanyament de l'escriptura que potenciés el valor de crear contes meravellosos singulars que arribin al lector a partir d'un text model enlluernador que posés en valor un sol aspecte dels següents: l'originalitat del punt de vista, l'actualització d'un argument, la creació d'atmosferes... per provocar emocions i estimular l'expressivitat personal.

Resseguint l'enfocament didàctic de la SD, hi ha un desajust entre el que podríem anomenar macro i micro sentits de l'activitat, que es fa palès en els esborranys. És a dir, es va dedicar més esforç a fer explícit el motiu per escriure un conte i compartir-lo amb els companys, que no pas el motiu pel qual aquest conte havia de ser d'un gènere determinat. La motivació per imitar el gènere que volia treballar a classe, l'hauria pogut despertar per dues vies: una, triant un text model rellevant, que fes emergir l'interès per anar als textos (i no es llegís com un pretext per identificar totes les convencions del gènere possibles) i l'altra, donant espai oral i escrit en el qual els alumnes poguessin expressar lliurement els entusiasmes, desconcerts o connexions que proposa Chambers.

Com diu Petit, l'essencial de la lectura no té cabuda en una fitxa, i el guiatge del procés dialògic de lectura i escriptura ha pecat d'un text model massa pla i de pautes i qüestionaris

¹⁹ Seguint la proposta de Zayas amb l'exemple del passatge de les memòries de Roald Dahl en la qual explicita d'una forma molt suggeridora els objectius d'aprenentatge als alumnes.

repetitius que donaven molt poc espai a l'expressió lliure i personal. En aquest sentit, un exemple és la tasca de planificació que sobredimensionava l'organització de l'estructura, però no provocava la reflexió sobre el tema del qual es volia parlar o quina era la finalitat comunicativa per escollir el to de la composició.

Si bé el treball cooperatiu pretenia potenciar els espais per al raonament entre iguals sobre aspectes literaris a l'hora d'haver de prendre les decisions per escriure; cal potenciar els espais per fer explícita aquesta parla exploratòria amb el docent. Els moments planificats per a la conversa literària m'han fet adonar de la necessitat de practicar les preguntes obertes. Revisant la meua interacció amb els alumnes m'adono que hauria de deixar espai per opinar i enllaçar les opinions dels companys entre elles. Evitar que l'alumnat acabi dirigint-se només al docent, en lloc de teixir una conversa entre tots. Tot i això, les vegades que s'ha aconseguit, és quan han sorgit les reflexions més interessants, per tant aquest camí s'ha de continuar explorant.

L'escolta activa és un aspecte a millorar per fer un guiatge efectiu, ja que permet avaluar millor del procés d'aprenentatge de l'alumnat i poder adaptar la bastida. En aquest sentit, m'adono de la necessitat d'acompanyar el procés amb un diari d'escriptura com a estímul per a la reflexió metacognitiva i alhora com a registre del procés d'aprenentatge. En efecte, pot ser una evidència valuosa de l'evolució personal tant per a l'alumne com per al docent. A més, pot donar més llibertat que les pautes d'avaluació i coavaluació, fet que pot propiciar respostes més genuïnes.

El fet de no disposar d'aquesta eina, m'ha portat a la relectura dels esborranys per escoltar què em deien de les inquietuds dels alumnes i de les seves necessitats d'aprenentatge. I a partir de l'anàlisi de les "escletxes de creativitat", arribo a la conclusió de la poca tensió entre els seus interessos, el repte que els suposava la tasca demanada i els aprenentatges que encara han de consolidar. La resposta creativa que m'he trobat en els esborranys posa de manifest les seves ganes d'aprendre, que dialoguen i estimulen les meves, i també la potencialitat dels projectes transversals atesa la combinació de referents de lectures i coneixements d'altres assignatures que posen en joc. Acompanyar l'escriptura creativa pot ser, doncs, una manera fèrtil de prendre el pols a les inquietuds de l'alumnat i contribuir a l'educació de la seva mirada.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Alumnos de la escuela de Barbania (1986). *Carta a una maestra*. Barcelona: Hogar del libro.

ALCOBERRO, C. (1993). *Llegir per escriure, escriure per llegir: tallers literaris a l'ensenyament secundari*. Barcelona: Editorial Barcanova, S.A.

BJÖRK, L. i BLOMSTAND, I. [edició a cura de LOMAS, C. i TUSÓN, A.] (2000). *La escritura en la enseñanza secundaria. Los procesos del pensar y del escribir*. Barcelona: Graó.

CAIRNEY, T.H. (1990) *La enseñanza lectora*. Madrid: Morata

CAMPS, A. (Comp.) (2003). *Seqüències didàctiques per aprendre a escriure*. Barcelona: Graó.

CASSANY, D. (1993). *Reparar la escritura. Didáctica de la corrección de lo escrito*. Barcelona: Graó.

COLOMER, T. (1991). "De la enseñanza en la educación literaria". *Comunicación, Lenguaje y Educación*, 9, 21-31.

DELMIRO COTO, B. (2002). *La escritura creativa en las aulas. En torno a los talleres literarios*. Barcelona: Graó.

FERREIRO, E. i SIRO, A. (2008). *Narrar por escrito desde un personaje. Acercamiento de los niños a lo literario*. México D.F.: Fondo de Cultura Económica.

FONTICH, X. (2011). "El diàleg a l'aula des de la perspectiva sociocultural. Les nocions de bastida i parla exploratòria". *Articles de didàctica de la Llengua i de la Literatura*, (54), 68-75.

JARMUSCH, J. (2004). "Nothing is original", a Goodreads. Disponible a:
<https://www.goodreads.com/quotes/131591-nothing-is-original-steal-from-anywhere-that-resonates-with-inspiration>

LERNER, D. (2001). *Leer y escribir en la escuela. Lo real, lo posible y lo necesario*. México, D. F.: Fondo de Cultura Económica.

MARGALLO, A.M. (2013). "Com elaborar la resposta lectora als textos literaris mitjançant l'escriptura". *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, (61), 65-71.

MORENO, V. (2005). Lectores competentes. *Revista de Educación*, (núm. Extraordinari), 153-167.

PERARNAU, A. (2016). "L'avaluació de les produccions escrites en un context d'ensenyament i aprenentatge", (Tesi doctoral) Universitat de Barcelona, Catalunya.

PETIT, M. (2001). *Lecturas: del espacio íntimo al espacio público*. México, D.F.: Fondo de Cultura Económica.

PETIT, M. (2015). *Leer el mundo. Experiencias actuales de transmisión cultural*. Buenos Aires: Fondo de Cultura Económica de Argentina.

SMAGORINSKY, P. (1992). "Cómo influye en los escritores la lectura de composiciones modelo". Dins Irwin, J. i Doyle, M. A. (comp.): *Conexiones entre lectura y escritura. Aprendiendo de la investigación*. Buenos Aires: Aique.

TAUVERON, C. (2002) "La littérature au-delà de l'alphabet" en H. Zoughebi, (dir), *La littérature dès l'alphabet*. Paris: Gallimard Jeunesse.

ZAYAS, F. (2012). "Ayudar a «mirar» los textos", a *Felipe Zayas. Enseñanza de la lengua y la literatura*. Disponible a: <http://www.fzayas.com/ayudar-a-mirar-los-textos/>

ZAYAS, F. "Leer para escribir, escribir para leer. Palabras para hablar de los sentimientos", a *Leer.es*. Disponible a: https://leer.es/documents/235507/242734/art_prof_ep_eso_leerparaescribir_felipezayas2.pdf/c7217216-7a82-486d-b40c-6090ef63e15c

WOOD, D., BRUNER, J., i ROSS, G. (1976). "The role of tutoring in problem solving", a *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 17, 89–100. Disponible a: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1469-7610.1976.tb00381.x/pdf>

ANNEXOS.

Annex 1. Materials didàctics

Text model

Contes catalans retrobats

Adaptació del text recopilat per Joan Amades

et aquí una vegada hi havia una família molt pobra que tenia molts fills, els quals no podia alimentar. La filla gran, que era molt eixerida, va proposar als seus pares que la deixessin marxar de casa a buscar feina. El seu pare va enviar una carta a uns parents per demanar que acollissin i donessin una feina a la noia. Així va ser com la Rosina, que així es deia la filla gran, va anar a treballar a la masia d'un oncle, lluny dels seus pares i germans.

L'oncle de la Rosina era un home vell i malcarat, que portava sempre un bastó i feia treballar de valent a la noia. De tant en tant renyava a la seva neboda i la maltractava, fins i tot en alguna ocasió li havia clavat un cop de bastó. La Rosina només era feliç quan sortia amb els seus bous. Cada matí, la noia sortia a pasturar els quatre bous amb els seus esquellots enormes que anaven fent clonc-clonc. Mentre els bous pasturaven al prat de vora un bosc, la noia cantava i collia flors.

Un dia mentre collia herbes remeieres, va sentir uns xiscles esgarrifosos. Sense pensar-s'ho, va córrer cap al lloc d'on venien els xiscles i va trobar un dragó enorme, que devia fer uns dos metres de llarg. El seu cos era com de closca de tortuga de color rosat, tenia unes urpes de ferro i del seu cap triangular sortien uns ulls negres molt rodons amb una mirada molt trista. La Rosina es va compadir d'ell per la seva mirada i s'acostà temorenc cap al ferotge animal. Quan va ser a prop seu, es va adonar que tenia una ferida a la pota. La noia va esquinçar-se el davantal, li va netejar la sang i li va embolicar la pota amb unes herbes remeieres. El dragó, en veure's guarit, va girar cua i va desaparèixer entre el fullam del bosc.

En tornar al prat a cercar els bous, la Rosina es va adonar que no se sentien els esquellots i va témer el pitjor. Els bous havien desaparegut. Va buscar i buscar fins que gairebé era fosc.

—Ja em puc preparar, quan l'oncle em vegi arribar sense els bous i amb el davantal estripat em castigarà sense sopar, això si no em dona un cop de bastó! —es va dir la noia tota preocupada.

I així va ser, els crits de l'oncle malcarat es van sentir a tota la vall.

—A partir d'ara trauràs els xais! —va dir, finalment, l'oncle ben enfurismat.

Van passar els dies i un dia que pasturava els xais va sentir altra vegada els xiscles esgarrifosos. Com el primer cop, no pogué resistir la curiositat i va endinsar-se en el bosc,

on tornà a trobar aquell mateix dragó greument ferit. La Rosina s'hi acostà més confiada i també el va guarir.

Com la primera vegada, en tornar cap al prat i no sentir els esquellerincs dels xais, es va témer també el pitjor. Els xais havien desaparegut i ella busca que buscaràs, però res de res. Aquest cop el seu oncle en veure-la arribar sense els xais la va agafar pel braç de mala manera i entre crits i renecs la va tancar al quartet de la llenya tota la nit.

A l'endemà li va tocar treure els porcs. Mentre pasturava els porcs de l'oncle va sentir els horribles gemecs. Aquesta vegada el dragó tenia una ferida molt profunda al front, però la Rosina amb el seu davantal i les herbes remeieres també el va guarir. Quan va tornar al prat, els porcs ja no hi eren. Ja s'ho temia, però ella no podia deixar patir un animal ferit. Aquesta vegada, per por de la fúria del seu oncle, no es va atrevir a tornar a la masia i se'n va anar bosc endins, a la recerca d'una altra casa on l'acollissin.

Camina que caminaràs, se li va fer fosc i s'enfilà dalt d'un arbre per passar la nit. Al cap de poca estona, va sentir unes passes i va veure com un jove cavaller s'acostava a una roca que hi havia a tocar dels arbres, hi va posar el dit petit al damunt i la roca s'apartà tot deixant al descobert l'entrada d'una cova. El noi hi va entrar i la roca es va tornar a tancar. Al matí, a punta d'alba, la Rosina es va despertar amb el soroll de la roca que s'obria. De dins de la cova en va sortir un ferotge dragó rosat que la noia va reconèixer immediatament.

Quan el dragó s'hagué allunyat, la Rosina va entrar a la cova. A dins hi havia una sala elegant amb una taula plena de menjars exquisits. Amb la gana que tenia no s'ho va pensar dos cops i va començar a menjar. Quan acabà es va quedar profundament adormida fins que el cavaller la va despertar.

—M'agrada que m'hagis vingut a veure. Pateixo l'encanteri d'un gegant: de dia tinc cos de dragó i de nit retorno a la meua forma humana. Cada vegada que em guaries les ferides que el gegant em feia en combat, es posava furiós i et prenia el teu bestiar.

—Com s'ha de fer per trencar l'encanteri? —va preguntar la Rosina tota convençuda que ella hi podria fer alguna cosa.

—És gairebé impossible d'aconseguir. Jo cada vegada que ho provo en surto mal ferit. Has d'anar fins a la cova del gegant que viu més enllà de les roques punxegudes. On cop allí has de recuperar l'espasa que em va robar. La reconeixeràs perquè brilla com cap altra.

Abans no es fes de dia, la Rosina va marxar de la cova del dragó amb una torxa i va començar la que seria l'aventura més perillosa que mai s'hagués pogut imaginar.

Camina que caminaràs, va arribar a les roques punxegudes. Mentre se les mirava, tot pensant com les passaria, va sentir una veu molt fluixeta que li deia “Rosina, no hi passis”. Es va girar i va veure un petit homenet amb una llarga barba blanca.

–Segueix-me i et portaré per una drecera que no és tan perillosa.

La Rosina el va seguir i quan van ser ben a prop de la cova del gegant, el vellet la va advertir:

–Vés amb compte amb el gegant! Si té els ulls tancats, ja pots córrer, perquè està vigilant si algú s’acosta per cruspí-se’l com si fos una cirera. Si té els ulls oberts, pots passar tranquil·la perquè és senyal que està ben adormit. Llavors agafa el que busques i fes molt soroll perquè com més fressa sent el gegant més profundament s’adorm. Bona sort!

La Rosina a l’entrada de la cova va trobar un gegantàs gros com una muntanya que jeia i barrava el pas. Tenia els ulls oberts de pam a pam com dos plats i això volia dir que dormia com un tronc. En veure’l es va quedar glaçada de la por però va recordar els consells del nan i va començar a cantar ben fort mentre es ficava dins la cova. De tant soroll i enrenou que va fer, el gegant encara va dormir més i tant i tant roncava que totes les muntanyes de la vall tremolaven.

La Rosina va agafar l’espasa i va marxar corrents saltant altra vegada per damunt d’aquell gegant que encara roncava més de gust que mai. Va córrer desesperadament cap al bosc, ja era a prop de la cova del dragó quan va sentir els crits del gegant que s’havia despertat i bramava corrent cap al bosc:

–Maleïda la bèstia que m’hagi robat l’espasa! L’encanteri només el desfarà qui tingui el coratge de travessar el cor del dragó!

La Rosina de seguida va trobar el dragó rosat i amb la incertesa de si els crits del gegant eren un engany o no, la noia, patint per si el gegant l’atrapava, va clavar ràpidament l’espasa al cor del dragó. De la sang vessada del dragó rosat se’n va fer un rierol que va arribar als peus del gegant, que en tacar-se de sang va quedar petrificat.

Havia començat a fer-se de nit i del cos del dragó, que jeia mort, en va sortir el jove cavaller, desencantat. El cavaller va abraçar la Rosina i més feliç que mai va dir:

–Ningú ha confiat tant en mi i m’ha ajudat tant com tu. Vine al meu regne a viure amb mi!

I així fou com la Rosina acompanyà al príncep al seu castell, on en veure’ls arribar l’alegria dels reis i tota la contrada va ser tan gran que van celebrar festes i balls durant setmanes.

I la Rosina i el príncep...

...van viure feliços per sempre més

i van tenir tres fills.

El gran es va dir Joan,

el mitjà es va dir Pere,

el petit es va dir Bernat

i aquest conte s’ha acabat.

Guia de lectura

Guia de lectura de la rondalla *El dragó ferit* Alumne 1

Abans de començar a llegir...

1. Fixeu-vos en el títol de la rondalla. Recordeu algun conte o llegenda on aparegui una bèstia semblant?

Sí, la llegenda de Sant Jordi.

2. Quin paper creieu que pot tenir en el desenvolupament del relat?

Després de llegir el conte:

ESTRUCTURA I CONTINGUT	Respostes
Podeu identificar clarament que la narració té una estructura de tres parts? Quines són? Marqueu-les en el text amb diferents colors.	<i>Introducció, nus i desenllaç.</i>
On se situa la història?	<i>A la granja i el bosc.</i>
Quan va passar aquesta història?	<i>No ho diu.</i>
Qui és el protagonista?	<i>La Rosina.</i>
Quin és l'objectiu del protagonista?	<i>Desfer l'encanteri que té el cavaller.</i>
Quins personatges fantàstics hi apareixen?	<i>Un gegant, un dragó molt gran i un nan.</i>
Hi ha alguna cosa o persona sota els efectes d'un encanteri?	<i>Sí, en aquest cas la persona és el gegant, i la cosa és què es transforma en un dragó gegant.</i>
Amb quins perills es troba el protagonista?	<i>Amb un gegant, amb el seu tiet i pateix gana.</i>
Algú l'ajuda?	<i>L'ajuda el nan.</i>

ESTIL	Respostes
Quina és la fórmula d'inici del conte?	<i>Vet aquí una vegada</i>
Quina és la fórmula d'acabament del conte?	<i>...van viure feliços per sempre i van tenir tres fills. El gran es va dir Joan, el mitjà es va dir Pere, el petit es va dir Bernat, i aquest conte s'ha acabat.</i>
Hi ha diàlegs?	<i>Sí</i>

Amb quin signe de puntuació es marca en el text que un personatge parla?	<i>Amb un guió “-”</i>
Amb quins temps verbals està explicada la història?	<i>Amb passat.</i>
El pas del temps a la història es va marcant amb una sèrie de paraules. Identifiqueu-les i subratlleu-les amb un color.	<i>Un dia, camina què caminaràs. El cap d'una estona, abans ni es fes de dia.</i>
Els contes populars encara mantenen molts trets característics de la vivacitat del llenguatge oral, com són les onomatopeies, les cançons, les frases fetes, els rodolins o les rimes. En podeu trobar en el text?	<i>Camina què caminaràs, ...van viure feliços per sempre i van tenir tres fills. El gran es va dir Joan, el mitjà es va dir Pere, el petit es va dir Bernat, i aquest conte s'ha acabat.,</i>

MISSATGE SECRET	
Vam veure que una de les funcions de les rondalles era l'aprenentatge d'un sistema de valors. Creieu que aquesta rondalla transmet uns determinats valors?	
<i>Sí, què has d'ajudar els demés si ho necessiten.</i>	

Consigna d'escriptura

Directrus orals: Aquí teniu una recepta per escriure un conte meravellós. Tots teniu els mateixos ingredients i instruccions, però la imaginació i estil de cada grup donarà un resultat diferent. Quan acabeu tastarem els contes de tothom.

Hem vist diversos personatges fantàstics, hem llegit un conte i analitzat l'estructura. A més vosatres en sabeu molt més: us han explicat moltíssimes històries i n'heu llegides unes quantes que us poden servir d'exemple i font d'inspiració. Així que podeu posar-vos d'acord amb el vostre grup per inventar un conte nou:

Una recepta per escriure contes meravellosos

Ingredients

1 polsim de fantasia	1 lloc incert	1 temps passat
1 protagonista	1 problema / conflicte	1 cop de mà
1 kg de coratge	1 objectiu	1 grapat d'obstacles

Elaboració

Plantejament o introducció. Situació inicial
Quins són els primers ingredients que fem servir?
Quina és la situació inicial?
Quin problema desencadena l'acció?

Nus. L'acció es desenvolupa
Quin és l'objectiu del protagonista?
Qui o què l'ajuda a aconseguir el seu objectiu?
Quins oponents o obstacles es troba?

Desenllaç. L'acció arriba al final
Situació final

Fitxa de planificació

Equip: *Els Jakars*

Abans de començar a escriure...

- > Tenim clar què volem escriure:*sí*.....
- > Tenim clares les característiques que ha de tenir?*sí*.....
- > Sabem a qui ens adreçem:*sí*.....
- > Hem fet una pluja d'idees per crear la nostra història?.....no.....
- > Hem organitzat les idees en un guió?.....no.....

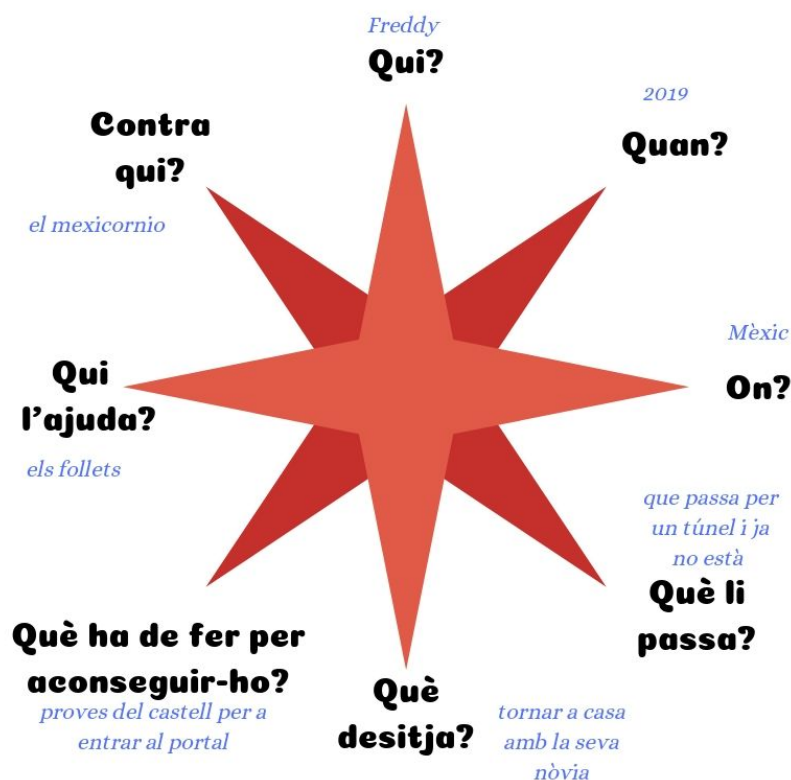
Pluja d'idees

Apunteu totes les idees que tingueu (encara que us semblin una ximpleria!).

Rajoy
Cactus malignes
Mexicornio
Espasa
Bosc
Mèxic

A través d'unes quantes preguntes podeu crear una rosa dels vents que us ajudi a generar un feix d'idees per guiar la redacció:

Guió

Abans d'escriure el conte us pot ser útil ordenar els elements bàsics de la història. Ompliu aquesta fitxa:

QUÈ NECESSITEM PER ESCRIURE UN CONTE?

Títol del conte:	<i>El mexicornio i l'aventura del Freddy</i>
------------------	--

ELEMENTS

ESPAI	<i>Mexic</i>
TEMPS	<i>2019</i>
PROTAGONISTA	<i>Freddy</i>
ANTAGONISTA	<i>Mexicornio</i>
PERSONATGE AUXILIAR	<i>Follets</i>
OBJECTE MÀGIC	<i>Espasa super sonica</i>

ESTRUCTURA

Plantejament o introducció. Situació inicial	
Quina és la situació inicial?	
Què desencadena l'acció? Quin és el conflicte?	<i>En Freddy va a un món paral·lel</i>
Nus. L'acció es desenvolupa	
Quin és l'objectiu del protagonista?	<i>Sortir del món paral·lel</i>
Qui o què l'ajuda a aconseguir el seu objectiu?	<i>Els follets</i>
Amb quins openents o obstacles es troba?	<i>Amb l'espike i el rajoy i el mexicornio</i>
Desenllaç. L'acció arriba al final	
Quina és la situació final?	<i>Els mata a tots menys al mexicornio</i>

Pauta d'orientació / revisió

QUÈ NECESSITEM PER ESCRIURE EL NOSTRE CONTE?

PAUTA DE REVISIÓ

Nom de l'equip: XXXXXXXXXX

Aspectes a tenir en compte:	SÍ	NO	Què hauríem de millorar? / COMENTARIS
ESTRUCTURA I CONTINGUTS			
Li hem posat un títol adequat a la nostra història?	X		És una mica llarg
El conte té l'estructura següent: presentació, nus i desenllaç?	X		Està molt bé
L'escrit segueix l'ordre cronològic de la història?	X		Està molt bé

Plantejament o introducció. Situació inicial			
S'explica una situació inicial?	X		
Hi ha protagonista?	X		
S'explica què desencadena l'acció?	X		
Nus. L'acció es desenvolupa			
El protagonista té un objectiu?	X		
Rep ajuda per aconseguir-lo?	X		
Ha de superar oponents o obstacles per aconseguir-lo?	X		Els Trolls
Desenllaç. L'acció arriba al final			
La situació final ha canviat respecte la situació inicial?	X		

COHESIÓ			
Connectors Utilitzem les fórmules d'introducció per:			
● L'inici (Hi havia una vegada..., Vet aquí que..., En aquell temps...),	X		Vet aquí una vegada,...
● El nus (Un dia..., Llavors... Al cap d'un temps..., De sobte..., Però... Després...)	X		Vet aquí que... Després... Llavors...
● El desenllaç (Finalment..., I així va ser que..., I al final...)	X		

• En acabar (Conte contat conte acabat, Vet aquí un gos, vet aquí un gat, aquest....,)	X		Conte contat, conte acabat.
ESTIL			
La història està narrada en tercera persona?	X		sí
Utilitzem adequadament l'ús dels temps verbals? • L'imperfet en la presentació (<i>vivia</i>). • El passat perifràstic en el nus i el desenllaç (<i>va fugir</i>).	X		
CORRECCIÓ LINGÜÍSTICA			
Hem revisat l'ortografia i hem passat el corrector ortogràfic?	X		No calia perquè ningú ha parlat.
Hem revisat la puntuació? Alerta!: - Cal posar guió quan comença a parlar un personatge. - Posar els signes d'exclamació/interrogació, si cal, quan parla algun personatge.	X		

Coavaluació entre iguals

Noms de l'equip: XXXXXXXX

Conte que hem llegit: *El trident màgic*

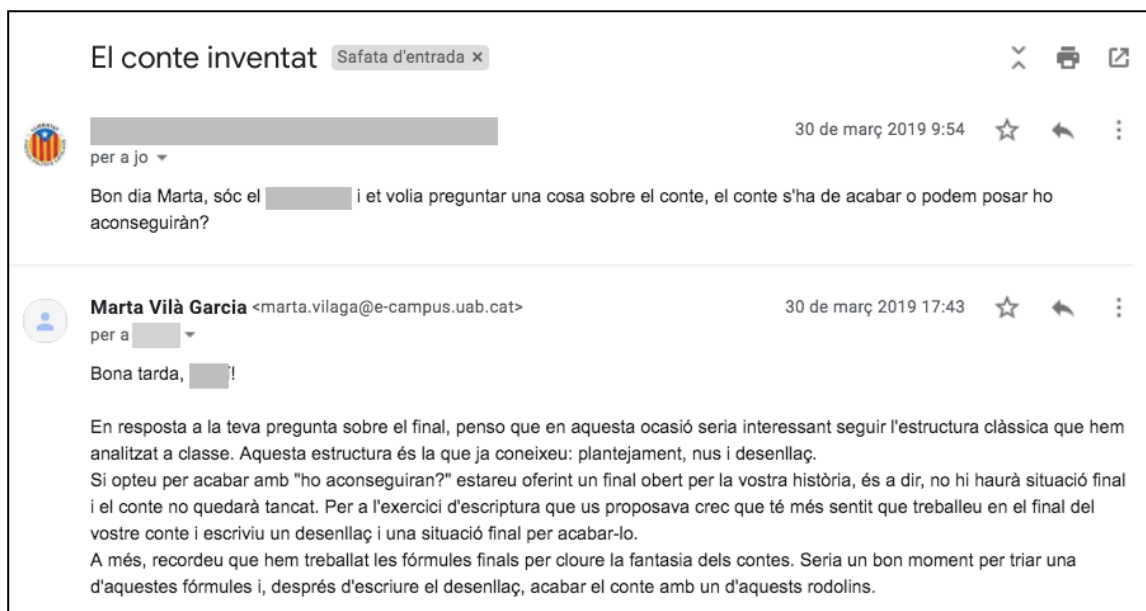
Aspectes a tenir en compte:	SÍ	NO	Què haurien de millorar? / COMENTARIS
ESTRUCTURA I CONTINGUTS			
Li han posat un títol adequat a la història?	Sí		Si, molt adequat per l'història
El conte està ben estructurat en plantejament, nus i desenllaç?	Sí		Sí, però acaba massa ràpid
L'escrit segueix l'ordre cronològic de la història?	Sí		Sí, no està desendreçat, i tot està en el temps adequat

Plantejament o introducció. Situació inicial			
Han presentat amb claredat al protagonista?		N	Haurien d'haver posat més adjectius
Han situat on es desenvolupa l'acció?	Sí		
Heu entès què o qui desencadena l'acció/ el conflicte?	Sí		
Nus. L'acció es desenvolupa			

El protagonista té un objectiu?	<i>Sí</i>		<i>Salvar el regne.</i>
Rep ajuda per aconseguir el seu objectiu?	<i>Sí</i>		<i>sí, dels taurons mafiosos i d'en Tyler</i>
Ha de superar algun obstacle o vèncer un oponent per aconseguir el seu objectiu?		<i>NO</i>	<i>Estem entre mig, però al final resulta que el seu obstacle és bo i quan s'acaba no se sap si ha de vèncer algun altre obstacle.</i>
Desenllaç. L'acció arriba al final			
La situació final ha millorat respecte la situació inicial?	<i>Sí</i>		<i>Sí però no explica amb detalls, ho explica massa ràpid.</i>

COHESIÓ			
• L'inici (Hi havia una vegada..., Vet aquí que..., En aquell temps...),	<i>Sí</i>		<i>Comencen amb anys i anys enrere, però no hi ha quasi introducció o presentació.</i>
• El nus (Un dia..., Llavors... Al cap d'un temps..., De sobte..., Però... Després...)	<i>Sí</i>		<i>Quasi tota la història excepte 8 o 9 línies és el nus, tindrien que haver ampliat la introducció i el desenllaç.</i>
• El desenllaç (Finalment..., I així va ser que..., I al final...,)	<i>Sí</i>		<i>Falten línies de desenllaç sembla que s'hagin quedat sense temps per fer el desenllaç i cabre el conte com és tindria que acabar.</i>
• En acabar (Conte contat conte acabat, Vet aquí un gos, vet aquí un gat, aquest...,)	<i>Sí</i>		<i>S'han inventat una rondalla</i>
ESTIL			
La història està narrada en tercera persona?	<i>Sí</i>		<i>Tot estava en el seu temps i no l'han canviat</i>
Utilitzen adequadament l'ús dels temps verbals? • L'imperfet en la presentació (<i>vivia</i>) • El passat perifràstic en el nus i el desenllaç (<i>va fugir</i>).	<i>Sí</i>		<i>Està molt ben escrit</i>
CORRECCIÓ LINGÜÍSTICA			
Creieu que han revisat l'ortografia?		<i>NO</i>	<i>Hi havien algunes faltes, però no moltes</i>
Creieu que han revisat la puntuació?	<i>Sí</i>		<i>Sí, perquè tot estava molt ben ordenat: les frases, els paràgrafs...</i>
SEGONS LA VOSTRA OPINIÓ...			
Quins aspectes positius destacaríeu d'aquest conte? <i>La història està molt ben narrada, és a dir té un principi, un nus i un final. HA més la història era molt creativa i quasi al final dona un gir inesperat i no hi havien quasi faltes ortogràfiques. Està molt ben escrit i és original.</i>			

ANNEX 2. Dubtes sobre els finals dels contes meravellosos

Com a resposta meva hagués estat més interessant preguntar en lloc de respondre i així donar espai al seu raonament per afavorir la reflexió i l'aprenentatge. L'opció final d'aquest grup va ser copiar la fórmula de tancament que hi havia a la pauta de revisió i acabar amb una pregunta oberta. És evident, doncs, que calia ajudar en aquest alumne a que raonés per ell mateix la pregunta que es feia i no donar-li una solució.

ANNEX 3. Esborranys dels contes

AIRE NEGRE

Fa molt i molt de temps, quan encara les ovelles volaven hi havia un ramat de vint ovelles, totes blanques, menys una, la Philadelphia. Era la més somiadora de totes, les altres dinou només pensaven a menjar i menjar però ella tenia un somni, que era poder volar. Mentre ella s'imaginava ser al cel lliurament, les seves germanes l'Oreo, la Chococrispy i la Twixy, es van apropar a tafanejar el que estava fent la seva germana petita.

Elles van veure que estava mirant el cel fixament i es van apropar per parlar amb ella. Les seves germanes van preguntar-li què feia i la Philadelphia va respondre, que estava mirant el cel perquè volia tenir ales per volar. Les seves germanes van riure i van començar a burlar-se d'ella, la van insultar pel seu color de pèl i pel seu somni estúpid. Ella se'n va anar molt enfadada i a punt de plorar.

Una ovella que passava per allà va sentir tota la conversa i va anar corrents a parlar amb la Philadelphia.

Un cop el seu costat li va dir:

–Podràs aconseguir el teu gran desig, conec una bruixa al bosc que et pot ajudar amb això de les ales.

–I a quin bosc he d'anar? Com s'hi arriba? –va dir molt preocupada.

–Tranquil·la no t'estressis

–Has de caminar pel camí de palla, et trobaràs el conill Carrot, no el despertis! com ja hauries de saber, els conills tenen molt mal humor, aquest en especial. Al final del camí trobaràs una cabanya on es troba la bruixa.

–D'acord!

–Espero que la pròxima vegada que ens veiem, tinguis ales. –li va dir la ovella.

–Jo també! Fins aviat! –va dir la Philadelphia, acomiadant-se de la seva nova amiga.

Decidida va seguir caminant amb l'únic propòsit d'aconseguir el seu desig.

Camina que caminaràs va trobar-se amb el conill. La Philadelphia va recordar les paraules de la seva amiga i va intentar passar discretament pel costat del conill intentant no despertar-lo. Però llavors el conill va obrir els ulls, en Carrot es va aixecar i va començar a perseguir a l'ovella perquè l'havia despertat. Van córrer i córrer fins que l'ovella va trobar la cabanya de la bruixa, la Philadelphia va poder entrar ràpidament però, per sort, el conill no.

La bruixa tota espantada per la visita inesperada va preguntar:

–Però què hi fa una ovella com tu en aquest bosc ple de criatures misterioses?

–Doncs... mira estic intentant aconseguir el meu gran desig.

–I quin és el teu desig?

–El desig que porto somiant des de petita, és tenir ales per... volar pel cel.

–I com has arribat a la meua cabanya?

–Una ovella m'ha explicat que per aconseguir tenir ales havia de trobar una bruixa en el bosc, però m'ha dit que no despertés al conill i l'he despertat, m'ha perseguit fins aquí

–Llavors has vingut al lloc correcte. Però perquè et pugui ajudar hauràs de superar un enigma.

La Philadelphia sorpresa pel que la bruixa deia, la va escoltar amb atenció:

–Aquí va el meu enigma. Un tren elèctric viatja de Madrid a Barcelona, a una velocitat de 30 km per hora. Si el vent bufa d'EST a OEST i el tren viatja d'OEST a EST... En quina direcció va el fum?

La Philadelphia pensativa va començar a pensar... Però la solució li va venir al cap.

–En cap: és un tren elèctric. –va dir la Philadelphia tota orgullosa de la seva resposta.

–Impossible! –va dir la bruixa tota furiosa.

–Ja l'he resolt, ara m'hauràs d'ajudar, com has dit.

–Està bé, està bé... Per això necessitem uns quants ingredients. Els aniré a buscar, tu et quedes aquí, entesos?

–Sí. –va dir la Philadelphia amb una veu molt segura.

I acte seguit, la bruixa es va endinsar al bosc en busca dels ingredients necessaris.

Però el temps passava i la bruixa no tornava, i cada vegada la Philadelphia perdia més les esperances. Però al cap d'una hora la bruixa va aparèixer.

–Buff quina feinada, m'ha costat trobar els ingredients i fins i tot he hagut d'enganyar una fada, i ja saps que les fades no són gaire de confiança. –va dir la bruixa esbufegant.

–Bé, seguim amb la poció. –va explicar mentre agafava el llibre de pocions.

–Comencem, quatre llàgrimes de ogre, una banya d'unicorn, tres cabells de fada silvestre, un tros de núvol, baba de cargol i una ploma de l'ocell més pur.

Quan va acabar, va agafar una cullera i va començar a barrejar mentre recitava unes paraules difícils d'entendre. Per això la Philadelphia va pensar que era "bruixeresc", l'idioma de les bruixes.

–Si vols tenir ales, hauràs de beure aquesta poció, pensant en el somni més profund del teu cor.

–D'acord... –va dir l'ovella amb por.

Va pensar en el seu desig, que era poder volar sobre el cel blau. I a continuació es va prendre la poció.

–Philadelphia, s'ha produït un error, no t'estan creixent les ales. –va dir la bruixa decebuda.

–Però per què? He fet tot el que m'has dit, potser t'has equivocat tu!

–Tranquil·la, però estàs segura que és aquest el teu somni més profund?

–No. El meu somni més profund és ser una ovella normal, sense que ningú es rigui de mi.

–Però Philadelphia, has d'entendre que no tots som iguals. Jo m'ho pensaria perquè no només ets una ovella negra, sinó que tens un gran cor i un cel que t'està esperant.

–Saps què? Tens raó, m'he preocupat per res i ara encara més desitjo poder tenir aquelles ales en les quals porto somiant tota la vida. Així que ho vull tornar a intentar. –va dir la Philadelphia, molt segura de si mateixa.

–D'acord, doncs comencem!

Aquesta vegada la Philadelphia va començar a pensar en el seu somni, i unes grans ales blanques li van sortir del llom.

—Moltes gràcies, bruixa, has estat de molta ajuda, t'ho prometo! Et trobaré a faltar.

—I jo a tu, Philadelphia.

I dit això la Philadelphia va obrir les seves grans ales i es va enlairar sobre la brillant i gran lluna plena.

L'ovella se'n va anar a volar

i molt feliç va estar.

CALVILLERES, WIGERMS I DESSORBIS

En una galàxia molt llunyana hi havia el planeta Guigerm. Els wigerms eren els habitants d'aquell planeta que estava desorbitat, per cert.

Els Wigerms eren unes persones petites una mica grasses, amb cames curtes braços llargs i un sol ull, que sabien manejar molt bé tot tipus de materials i construïen objectes magnífics. Estaven molt feliços a la seva terra, fins que un dia els calvillers, els seus veïns de la Calviterra, es van enfadar perquè l'òrbita desfigurada del planeta Guigerm molestava el seu planeta, així que van decidir invadir-los.

Un dia, els calvillers, que eren uns personatges amb un cap molt gran, un cos molt petit i amb un caràcter de mil dimonis, van agafar les seves naus de la seva empresa, la S.A.N.A., per envair el planeta Guigerm i quedar-se els seus habitants per esclavitzar-los. Quan els wigerms van veure que venien els calvillers a atacar-los, els wigerms van entrar en pànic. Però hi havia un wigerm que sabia què fer. Es deia Wigerm el Savi, i va aconseguir que l'atmosfera del planeta Guigerm rebotés les naus dels calvillers. El Wigerm el Savi era l'únic wigerm a qui no li agradava construir i sabia què fer sempre. Era molt gras i tenia una barba grisa i espessa que li tapava la major part de la panxa, i tenia aproximadament uns dos-cents anys.

El Calvipresi, que era el cap dels calvillers, era un calvillera molt llest. Anava sempre amb corbata i sempre es pentinava el petit bigoti que tenia. I va endevinar les intencions del Wigerm el Savi, i va fer què els seus ajudants, tots junts, trenquessin la protecció que havia creat el Wigerm el Savi. Ho van intentar i intentar, i al final ho van aconseguir. Les naus del calvillers van aterrar al planeta Guigerm, i el caos regnà sobre aquell planeta, mentre els calvillers disparaven a tort i a dret, i finalment els calvillers van aconseguir el que volien i van envair el planeta Guigerm. Els calvillers van atrapar el Wigerm el Savi i el van posar a una cel·la, però ell tenia un pla i va connectar telepàticament amb els dessorbis, uns vells amics.

Els dessorbis, uns personatges curiosos amb uns ulls d'allò més grans, un cos petitó i unes urpes gegants, van rebre el missatge i van venir disposats a ajudar els wigerms, i els calvillers no sabien què fer. Després d'uns moments de batalla molt tensos, els dessorbis van acabar amb els calvillers. Van alliberar als wigerms, i amb la seva pedra de desorbitació màgica, van orbitar de nou el planeta Guigerm, i van acordar que els calvillers no atacarien mai més als wigerms i també van quedar que, des d'aquell moment, els calvillers i els wigerms i els dessorbis viurien junts per sempre més en harmonia.

FI

EL CONTE DEL NEN I L'OU DE DRAC

Hi havia una vegada un nen que volia explorar un bosc i se'n va anar de casa per explorar-lo.

Mentre caminava pel bosc molt content va trobar un ou. Com que tenia tanta gana el va agafar i se'n va anar a amagar-se darrere un arbust per veure si se'l podia menjar. De sobte, va sentir un soroll:

—Crac, crac!

—Oh! —va exclamar. —Potser és un pokémon...

Però no va sortir allò que pensava, sinó que va néixer un drac de color blau marí amb unes petites ales i una llarga cua. De la seva mandíbula va sorgir una flama de foc, que per sort no va donar al noi. Va començar a escoltar passes al seu darrere i es va espantar.

—Qui podria ser? —va pensar.

Va mirar al darrere i va veure acostar-se el pare i la mare del petit drac. En veure'ls va pensar que el petit drac era la seva cria i venien a buscar-lo. El noi va observar que els dracs estaven molt nerviosos i tristos. Els pares encara no havien vist la cria ni el nen amagats. La cria de drac va saltar de l'ou trencat i va començar a acariciar el noi, el noi va agafar el drac perquè parés d'acariciar-lo perquè li estava fent moltes pessigolles i l'estava fent riure sense parar. Quan va deixar de riure, estava molt indecís perquè no sabia si emportar-se la cria de drac a casa i amagar-la perquè li havia agafat molt d'afecte o entregar-la als pares de la cria. Aleshores va començar a entrar-li molta pressió i va arribar a la conclusió que preferia entregar-la als pares, però hi havia una problema: la reacció dels pares. Van passar un parell de setmanes i va veure que al drac li comencen a sortir ales i pensà:

—Que divertit! Sembla un pokémon!

I va decidir anar a buscar la família d'aquell drac o segons ell un pokemon. Caminant caminant, va anar a parar a una muntanya on també hi havia una varietat d'animals estranys, però molt al fons va veure una cova amb plomes de colors com l'arc de Sant Martí. Es va apropar a la cova i va veure un drac gran com el sol que tenia el color de la ploma que es va trobar. Aleshores el drac en veure la seva cria el primer que va fer va ser atacar el pobre nen, el drac petit en veure-ho va defensar el nen i l'ocell gran es va aturar i ho va entendre tot.

Finalment, el drac petit i el nen i el drac es van acomiadar d'una manera bastant emotiva i trista. I els dos dracs van tenir tres fills més. Es van dir Marc, Martí i Bernat i aquest conte ja s'ha acabat.

ELS JAKARS

Avui és un dia ennuvolat i estic amb la meva nòvia, volem anar al parc d'atraccions i allà jo li demanaré compromís, serà a les 22:00 de la nit, a dalt la noria. I, per què a les 22:00? Perquè tinc preparat uns focs artificials molt xulos, l'anell, i també un munt de treballadors perquè m'ajudin perquè tot surti com jo vull. I, perquè sigui més animat vull dir-li si vol entrar al tren de la bruixa.

La Rosalia i jo després de fer la pujada a l'atracció i la baixada en pendent fins a un túnel, ens agafem de la mà fort i tanquem els ulls per la impressió, jo per un moment he obert els ulls i el tren ha fet uns sorolls...

Catatatatatabumm prrhhhgggxx nyyyeeec, jo estic molt espantat, aleshores en sortir del final del túnel surto disparat i aterro en un terreny humit.

—Rosalia! On ets?

De cop, un unicorn mexicà em diu:

—Benvingut a l'Univers Random. Aquí tot és possible! —i perdo el coneixement.

Recupero el coneixement, i crec que ja t'has allunyat del "Unicornio mexicano" i sento unes veus que diuen:

—No em trepitgis, si us plau!

—Què? Dius mirant per tot arreu.

—Qui ha dit això?

—Ho he dit jo, el follet boniquet

Mires al terra i veus una planteta vivent que et diu:

—Què fas tu aquí?

—Jo, doncs estava amb la meva nòvia en una atracció i quan estava dins el túnel he desaparegut i estic aquí en aquest lloc.

—Necessites ajuda? Crec que et puc ajudar!

—Que bé! Què he de fer?

—Primer hauràs de crear-te una armadura i després seguir. Caminar en direcció cap al nord i allà hi trobaràs un castell. Hauràs de pujar dalt de tot i obrir el portal i escapar, si no ho fas en cinc hores et convertiràs en un follet com jo.

AIXÒ SEMBLA UN JOC!

De camí cap al castell en un bosc lila començo a sentir sorolls, de sobte surt una planta plena de punxes que m'agafa la mà. Jo mateix la tallo i surto pitant cap el castell.

Quan entro al castell una gran sala plena de punxes m'envolta, darrere meu les portes es tanquen, i la veu del "Mexicornio" em diu:

—La teva primera prova serà lluitar contra els meus cactus malignes.

De cop totes les punxes que hi ha a terra es converteixen en cactus molt petits i "kukis" que diuen amb veu molt fina:

—Què fas aquí? Surt ja o et destruïrem!

M'apropro al cactus i li dic:

—Que "kukii", però tu què em faràs, si soc més fort, àgil i alt?

—Ara ho veuràs. —respon convençut el cactus.

El cactus es gira de costat a la porta i agafa un tipus de pinxo bastant petit. El cactus em torna a dir:

—En aquesta batalla tindràs tres vides, si les perds moriràs i si no les perds potser pots passar a la següent prova.

—Les coses s'han d'intentar, no?

Comença la batalla...

Em tira molt fort aquell pinxo, sort que salto a temps i no em toca però darrere meu el pinxo es multiplica i em toca. Una vida menys, penso dins meu. De cop, just davant una espècie de llimonada apareix:

—Ara és el moment de beure llimonada o què?!?

La veu del follet boniquet ressona dins el meu cap.

—La llimonada et dona el poder de triar els teus tres poders i el *bonus* que vulguis, ho entens?

—Sí.

Tot el castell desapareix davant meu i una petita tenda d'on surt un fum verd se situa davant meu. Entro a la tenda i em trobo tot de pots i gots de diferents colors, la mateixa veu del follet em diu que només puc triar tres pots i un got.

Decideixo començar pels tres pots, tots tenen noms que suposo que són poders, però en veig uns quants que em poden interessar.

—M'agrada el pot lila que diu a l'etiqueta "rebota", el que hi diu "torna" i el que hi diu "secret".

Al final decideixo agafar el poder "torna", el "secret" i un pot de color blau fluorescent que m'interessa. Pel *bonus* agafo un got de color gris metàl·lic que quan bec automàticament la meua pell es torna dura com una pedra i del mateix color que el got.

Torno a la sala de l'Spike, el cactus, i, com per art de màgia, m'apareix un boomerang a la mà

—Què és això?

—Això és el poder "torna"

I amb un poder irrefrenable li llanço el boomerang al cap i el mato. Per fi he arribat al segon pis. Després de vèncer a L'Spike, el cactus, m'he fet una mica de mal. S'apaguen els llums i... de cop...

De cop, tot s'embolica, i molt! A la batalla perdo una vida, he esquivat tot d'atacs sobrevinguts i res! Pujo dalt d'un darrer pis on trobo el meu pitjor enemic "El Mexicornio". Ja soc al tercer pis amb "El Mexicornio".

—Fi de la partida...

Amb el meu últim alè aconsegueixo dir les últimes paraules que puc:

—Instant Karma.

Aconsegueixo clavar l'espasa i caic mort a terra. Una llum m'enlluerna la cara i aconsegueixo dir.....

Fi o no...

EL TRIDENT MÀGIC

Anys i anys enrere hi havia un regne al fons del mar on la Becca i altres centenars de sirenes i tritons vivien en pau i harmonia.

Un dia va sonar la trompeta reial, havia passat alguna cosa greu. Tot el poble va acudir corrents a la plaça del palau. Un cop allà el rei Mark, que també era pare de la Becca, va comunicar que havien robat el trident reial! La Becca estava molt preocupada, el trident era el que protegia a tot el regne de forces malvades i externes, pobre del seu pare! Ella tenia molt clar qui havia sigut. Els taurons mafiosos, sempre ells, els únics capaços de desafiar les mesures de seguretat del regne!

De sobte va veure a un jove tritó molt atractiu, estava igual de preocupat que ella, llavors les seves mirades es van creuar i va sentir milions de cavallets de mar a la seva panxa. Van començar a parlar, es deia Tayler, junts van emprendre un viatge amb l'objectiu de trobar als taurons mafiosos i rescatar el trident, tenien por, però també molt de coratge.

L'únic problema que tenien era que no sabien on anar, què era allò, què s'havia mogut per allò. Era un cavallet! Els dos van aconseguir convèncer-lo per tal que rastregés als taurons mafiosos. Després de molts dies van arribar a una cova molt fosca on van haver de nedar molt.

—Estàs bé? —preguntà en Tayler.

—Suposo, tinc por. —va dir la Becca.

En Tayler li va donar la mà i es van veure els seus ulls verds aqua. Va ser llavors quan van veure als taurons mafiosos, que van dir:

—Molt bé Tayler, a qui portes amb tu? És de confiança?

La Becca estava espantadíssima.

—Becca, t'he de confessar una cosa: soc un espia, fa anys que estic investigant el teu pare, no té bones intencions, vol conquerir tot l'oceà i utilitzar la seva màgia pel seu propi bé. Fa mesos em vaig unir als taurons, només roben perquè el rei no pugui fer res en contra del regne. Uneix-te a nosaltres, hauria d'haver vingut sol. Però des que et vaig veure per primer cop, sabia que no em podria separar de tu, t'estimo.

Rodolaven llàgrimes per les seves galtes. La Becca va dir:

—No passa res, crec que ho sospitava, no m'enrefio gaire del meu pare, però... on és el trident?

—És aquí, però, ara que ets aquí, et pertany a tu. Ets la reina legítima, anem. Rescatem el teu poble i formem un nou regne, junts.

La Becca tenia una missió, rescatar el seu poble i governar-lo, i no pararia fins a aconseguir-la.

—Anem! —va dir.

El cavallet, els taurons, en Tayler i ella van començar a nedar pensant en el que els esperava. En Tayler va agafar la Becca, la va mirar als ulls i la va besar.

Junts van salvar el regne,

amb ajuda del trident reial,

i la jove parella,

unida va estar genial.

LA TRIBU DE FAFIUS I ELS SEUS AJUDANTS, ELS MAPACHIS

Vet aquí una vegada, fa molts anys quan els Veigamalenis jugaven a menjar formigues, hi va haver una guerra entre Fafius i Trolls.

Els Fafius, que eren molt petits, mesuraven 75 cm com a màxim i eren molt bromistes, també molt entremaliats.

Els Mapachis eren els animals de guerra dels Fafius, eren molt fidels i àgils. Els Fafius es connectaven amb ells gràcies a la seva telepatia.

El Vladimyxsh era el cap dels Fafius, era molt baix i molt fort.

Els Trolls eren molt alts en comparació dels Fafius (són els dolents del conte). Eren de color verd i tenien unes dents molt punxegudes, feien molta pudor i només es duxtaven amb el pipí de les papallones.

La tribu dels Fafius va anar a explorar l'altra banda de la selva sense pensar que es podien trobar amb els Trolls i vet aquí el problema, el que ells no es podien pensar va ocórrer i se'ls van trobar.

Els Trolls, pensant que els Fafius els volien atacar, van començar la primera guerra d'aquell

planeta tan llunyà. Els Fafius tot i l'esperança que tenien, van acabar sent vençuts pel poc coneixement en lluita que tenien. Els Trolls van aconseguir prendre el diamant que tenien els Fafius, aquest diamant protegia de la mort els Fafius i aquí va acabar la primera guerra.

El Vladimyxsh, el cap dels Fafius, desitjava trobar el diamant que tenien els Trolls perquè si no el trobava en una setmana moriria. Per aconseguir aquest desig, els Fafius (la seva tribu) i ell s'havien de disfressar de Trolls per fer-se amb un mapa de la zona del poble dels Trolls i saber on guardaven el diamant. Com que eren tan baixos, s'havien d'enfil·lar de tres en tres, un a sobre de l'altre per aconseguir ser de la mida dels Trolls.

El conflicte va ser que en Vladimyxsh i la seva tribu de Fafius havien d'aconseguir el diamant de la immortalitat, però el problema era que el tenien els Trolls, els seus grans enemics. Si no aconseguien el diamant en menys d'una setmana, en Vladimyxsh moriria.

Després d'haver obtingut els mapes del poble dels Trolls i haver localitzat on podia ser el diamant, tots estaven convençuts que guanyarien la segona guerra Fafius-Trolls. Van agafar els Mapachis i van anar directament cap al seu poble amb una mascareta perquè allà feia moltíssima pudor. Al cap de 2000 segons van arribar al poble dels Trolls. Després que els Mapachis els acompanyessin, també els van ajudar a lluitar contra els Fafius, ja que sabien que una de les debilitats dels Trolls eren les pessigolles. Com que els Fafius tenien molt clara la debilitat del Trolls van anar directes a fer pessigolles però com que eren tan diminuts havien de ser almenys cinquanta perquè els Trolls no es poguessin resistir a les pessigolles. El mateix Vladimyxsh va ser capaç d'agafar el diamant i després de cridar el seu Mapachi se'n van anar tots dos i la tribu de Fafius al darrere. Després de fer una festassa aquella nit van anar a dormir ben tranquils. Conte contat, conte acabat!

Hi hauria una altra guerra d'aquí uns quants anys?

MÀGIA INTERGALÀCTICA

Fa molt de temps en una altra dimensió, vivia una noia que es deia Noah. Vivia amb els seus pares i els seus avis a dins d'un bolet.

Li agradava molt llegir i tenia una gran obsessió amb cuidar els seus llibres. Un dia quan anava a la biblioteca amb els seus amics, el Francis i l'Alex, va notar que tenia un estrany poder. Aquesta noia no era com les altres tenia una qualitat que la feia original i diferent. Estava asseguda en una cadira de la biblioteca, quan va notar que, de sobte, tots els llibres, llapis, gomes, ordinadors i tot el que et puguis imaginar dins d'una biblioteca, es van començar a anar cap a ella. Tenia el poder de la gravetat.

De sobte se li va enganxar un llibre on s'explicava que feia molt de temps, a una dona metgessa se li van enganxar els medicaments i la van cremar per por que pogués ser una bruixa, des d'aquell moment ningú va saber res d'ella. La Noah s'ho va llegir tres cops i va arribar a la conclusió que li haurien d'haver aparegut per alguna raó. Els hi va explicar al Francis i l'Alex i van decidir anar-se'n a donar una volta per refrescar la ment. Al passar pel carrer que portava a la plaça major, es van creuar amb una senyora gran que els estava escoltant el que deien i quan van passar pel costat els hi va dir:

—Seguiu-me! En sabeu massa, del que no hauríeu de saber.

Es van mirar molt espantats i la van seguir. Camina que caminaràs van anar a una petita cabanya on vivia la velleta. En obrir la porta, va semblar màgia però la casa era més gran per dintre que per fora. Els va oferir una tassa de te i unes pastes de xocolata i es van seure al sofà.

La velleta es va aixecar i va anar a buscar un llibre molt gran i antic, va retirar el menjar i va començar a parlar:

—Fa molt i molt de temps, jo vaig ser una nena com vosaltres. Molt bona estudiant, molt amable...

Quan vaig acabar l'escola vaig treure molt bones notes i vaig presentar-me a la universitat. Em vaig treure la carrera de medicina i per ajudar a les malalties de la gent vaig decidir obrir una farmàcia enmig de la plaça. Tot m'anava molt bé. Estava sola però els medicaments m'ajudaven a sentir-me millor. Un dia que anava a treballar com cada dia, a les 9:00h del matí (a l'hora on a la

plaça ja hi havia bastanta gent) només obrir la porta tots els medicaments se'm van tirar a sobre i la gent que ho va veure va començar a cridar. Van cridar a l'alcalde i per votació van decidir cremar-me. Jo vaig queixar-me i queixar-me per aquesta injustícia. No van donar-me altra opció, jo vaig pensar un pla: quan encenguessin el foc trigaria bastant fins arribar-me als peus, tothom s'anirà a dormir. Quan ja no hi hagués ningú canviaria el meu cos per un fals i em salvaria. Ara, estic aquí. Ningú sap que he sobreviscut, per tant com que us he sentit parlar de mi, us ajudaré a canvi d'un favor: derroteu el malèfic Clark.

—Sííííííí!

Es va aixecar i va començar a tirar pots a una cassola. Al cap d'uns minuts va tornar amb tres pots i amb un rotulador va escriure: en el primer: Foc, al segon: Disminució i a l'últim Invisible. Va repartir els pots: el de foc al Francis, el de l'aigua a l'Àlex i el de disminució a la Noah.

—Aquests pots us ajudaran a derrotar-lo.

—Gràcies

—Ara us haureu d'anar a l'altra dimensió i vigileu no té una forma determinada.

Mentrestant, en una altra galàxia, en una altra dimensió, un ésser que no es pot descriure, anomenat Clark, estava fent els seus plans. El Clark no era un humà, ni un animal, ni una planta, ni tan sols un objecte. Es podria dir que era una plaga d'àtoms, estava format per electrons, la qual cosa, li permetria transformar-se en qualsevol cosa.

El que el Clark volia fer, era apoderar-se de l'Univers, conquerir totes les galàxies i els planetes, i envair tot el que existeix ara.

El seu pla era, que quan arribessin, el Francis, amb els seus poders de fer les coses més petites, disminuiria el seu planeta i tot l'Univers. Mentrestant la Noah, amb la gravetat ajuntaria tota la matèria en un punt d'àtoms, i l'Àlex ho calentaria tot a una temperatura imaginable. Amb això recrearian el Big Bang.

Van agafar les papallones gegants i les van equipar amb propulsors per passar a la velocitat llum. Quan ja estaven tots a dalt van posar-se en formació i van sortir disparats per anar a la velocitat llum. La Narcissa va fer una ordre i van sortir de la velocitat llum. Es van trobar en un planeta gegant i tot destruït a on, segons la Narcissa, vivia el Clark que estava planejjant el seu pla per apoderar-se de tot l'Univers. Tal com havien acordat a la cabanya seguien el pla. Primer de tot infiltrarien la Noah amb la poció de fer-se invisible per atreure tots els àtoms i així ha van fer-ho. La Noah va prendre la poció i va agafar la motxilla propulsora per anar fins a la seva base. En arribar va comunicar als altres que ja havia arribat i van passar a la segona fase. Llavors en Francis i l'Àlex van anar directes a sobre del Clark que havia apropiat la forma de un gegant. Mentres s'estava transformant la Noah va començar a atraure tots els àtoms i l'Àlex els va fer petits i en Francis els va començar a cremar. Amb tanta temperatura els àtoms van començar explotar i va haver-hi una gran explosió, el Big Bang, que va destruir tot l'Univers però aquesta explosió va donar a peu a una nova espècies la nostra.

Després del Big Bang que van crear, es va originar l'Univers, el mateix on estàs tu ara llegint aquesta història. Es van formar les galàxies, els planetes... I si no fos per la valentia d'aquests personatges, no hagués existit mai tot el que coneixem ara.

I vet aquí una galàxia,

I vet aquí un planeta,

aquest conte,

ja ha arribat a la meta.